

CONCERTGEBOUWORKEST SEIZOENSVERSLAG 10/11

HAENDEL

Stichting
gracht 415
38 Amsterdam
020 3739

ING

SPONSORS OF THE ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA

inhoud

- 2 Voorwoord
- 6 Artistieke zaken
- 20 Financiën
- 22 Fondsenwerving
- 28 Corporate relations & Sponsoring
- 32 Media
- 34 Onze Partners
- 36 Public Relations
- 42 Marketing en verkoop
- 43 Vereniging Vrienden 75 jaar
- 45 Vereniging Entrée 15 jaar
- 50 Personeel
- 56 Recensies

bijlagen

- 68 Stichtingsbestuur, orkest- en stafleden
- 71 Internationale activiteiten
- 72 Bezoekersaantallen
- 74 Leden van het Gouden Gilde

Koninklijk Concertgebouworkest

Jacob Obrechtstraat 51, 1071 KJ Amsterdam
telefoon 020 305 10 10
Postbus 78098, 1070 LP Amsterdam
info@concertgebouworkest.nl
www.concertgebouworkest.nl

Jan Raes
algemeen directeur

Geachte muziekliefhebber,

Het seizoen 2010-2011 bracht ons de tweede helft van het dubbele Mahlerjaar waarmee het Koninklijk Concertgebouworkest de geboorte- en sterfdag van Gustav Mahler luister bijzette. Op het moment van schrijven hebben wij net de verzengende reeks uitvoeringen van *Symfonie nr. 9* onder leiding van eredirigent Bernard Haitink achter de rug. Samen met ons publiek hebben wij een grootse muzikale reis mogen afleggen, die ons telkens weer nieuwe vergezichten op de inspirerende kracht van Gustav Mahler heeft geboden.

Maar er was dit seizoen uiteraard meer dan Mahler alleen. Zo was daar de succesvolle start van de hernieuwde serie A. Binnen het project AAA (tripel A) kreeg deze serie een interdisciplinair kader op basis van actuele thematiek. Zes bijzondere avonden waar wij ruimte vonden voor experiment op en rond het podium. In samenwerking met andere Amsterdamse kunstinstellingen gingen wij op zoek naar een bredere kijk op hedendaagse kunsten. De vernieuwde aanpak resulteerde in evenementen zoals het Entrée Late Night Cafe, het nachtconcert en de reeks Confrontaties, waar verschillende publieken samenkwamen voor bijzondere ontmoetingen tussen diverse kunstvormen. In deze serie uiteraard ook muzikale hoogtenpunten zoals de uitvoeringen van Bartóks *Hertog Blauwbaards*

Burcht, Berio's *Sinfonia* en de wereldpremières van Willem Jeths, Joey Roukens en Thomas Adès. Het eerste jaar AAA smaakte wat ons betreft naar meer, en wij gaan de komende jaren verder op onze innoverende verkenningroute.

Zeer gelukkig waren wij ook met de sterk verbeterde gezondheid van onze chef-dirigent Mariss Jansons, die na een reeks medische ingrepen in de zomer van 2010 in een zeer energieke en gedreven vorm bij ons terugkeerde. De samenwerking bracht weer enkele onvergetelijke successen tot stand, zoals de tournees naar Zuid-Korea en Japan in november en naar Scandinavië in februari, de Kerstmatinee met Eva Maria Westbroek en uiteraard de uitvoeringen van Mahlers *Symfonie nr. 8* en de reeks uitvoeringen van *Jevgeni Onjegin* bij De Nederlandse Opera.

Het afgelopen seizoen bracht ook het afscheid van vele bekende gezichten die ons orkest verlieten in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Dit seizoen werd het orkest geraakt door het overlijden van collega's Guus Dral en Frits Schutter. Dat zijn momenten die weemoedig stemmen, maar het is tegelijkertijd zeer inspirerend om te bemerken hoe getalenteerd en gedreven jonge musici die het orkest vervolgens betreden de fakkel brandend houden. Het is bijzonder te bemerken dat een dergelijke generatiewisseling binnen een top-ensemble zo soepel kan verlopen. Die constatering is op zich al een compliment aan de muzikale intelligentie van het gehele orkest en de organisatorische souplesse van onze staf. Een extra verheugend element op dit gebied is de instroom van drie musici binnen de vaste gele-

dingen van ons orkest die een deel van hun opleiding hebben genoten in de Orkestacademie die het Koninklijk Concertgebouworkest met steun van onze Stichting Donateurs jaarlijks kan aanbieden.

Het seizoen 2010-2011 bracht ons ook minder verheugende berichten. Met de komst van het kabinet Rutte pakten donkere wolken zich samen boven het landschap van de gesubsidieerde kunsten. Wat er ook gebeurt, onze inzet zal zijn om onze organisatie zo gezond mogelijk te houden. Zodat wij concerten kunnen blijven geven op het niveau dat u van ons verwacht.

Met u willen wij de komende jaren graag op zoek naar nieuw en nog meer publiek. Laat ons deze uitdaging als een spannend en inspirerend avontuur tegemoet treden. Het afgelopen seizoen heeft u met ons meegemaakt hoe uniek het Koninklijk Concertgebouworkest inspiratie kan schenken. Samen zorgen wij ervoor dat ook uw kindskinderen straks de kracht van dit prachtige orkest zullen ontdekken.

Preludium maart 2011 naar aanleiding van de concerten 4 en 6 maart (Mahler)

Mariss Jansons

‘Als ik een partituur instudeer bereid ik me gedegen voor, ik lees alles wat ik over de muziek en de componist kan vinden, ik vorm mijn ideeën over de muziek, probeer mij een beeld te vormen van de filosofische strekking en de achtergronden bij de teksten, probeer te doorgronden wat achter de noten staat, ik ontwikkel een klankvoorstelling, klankmodellen – maar ik wil er geen colleges over hoeven houden. Ik ben geen musicoloog.’

Artistieke zaken

Van Bach tot Adès (met Mahler in het midden)

Zoals in de seizoenbrochure aangekondigd kwamen de programmatische kaders van het orkest in 2010-2011 enigszins in beweging. Het meest opvallend was daarbij de nieuwe thematische opzet van de serie A, die de actuele muziekontwikkelingen volgt. De serie – omgedoopt in AAA of 'tripel A', wat voor Actueel, Avontuurlijk en Aangrijpend staat – werd enerzijds ingekort, anderzijds uitgediept en omkaderd in samenwerking met een keur aan hoofdstedelijke kunstinstellingen. De nieuwe aanpak resulteerde ook in een ruime belangstelling van pers en publiek voor de 'randprogrammering'. De programma's en thema's worden verderop uitgebreid besproken.

De nieuwe opzet had enerzijds tot gevolg dat hedendaagse werken binnen de A-serie in een breder historisch kader konden worden geplaatst, anderzijds dat twintigste-eeuwse en nieuwe orkestwerken vaker een plaats kregen in de overige series. Beide ontwikkelingen zijn gewenst nu de eenentwintigste eeuw ruim een decennium gevorderd is, en er steeds moeilijker een onderscheid valt te maken tussen 'moderne' en 'traditionele' muziek. Al met al vormde het concertseizoen een goede afspiegeling van het orkestrepertoire, dat reikte

van Bachs *Derde orkestsuite* – het eerste werk op het eerste programma – tot een programma met werken van én onder leiding van de nog jonge Brit Thomas Adès aan het eind van het abonnementenseizoen.

Een ander belangrijke programmalijn werd gevormd door de tweede helft van de over twee seizoenen uitgesmeerde uitvoering van Mahlers symfonieën in (bijna) chronologische volgorde, in het kader van de grote herdenking van diens geboorte- en sterfjaar in respectievelijk 2010 en 2011. Zo klonken achtereenvolgens de *Zesde symfonie* onder leiding van Lorin Maazel, de *Zevende* onder Pierre Boulez, de *Achtste* onder chef-dirigent Mariss Jansons - *foto 1*, de *Negende* onder ere-dirigent Bernard Haitink, *Das Lied von der Erde* onder leiding van Fabio Luisi en – als toetje aan het eind van juni – de 'performing version' van de onvoltooide *Tiende symfonie* onder Eliahu Inbal. Daarnaast waren er net als in het eerdere seizoen twee Mahler+ -programma's (onderdeel van de Mahlerserie), deze keer vooral ingevuld met werken van latere Mahlerianen. De spiksplinternieuwe werken van Willem Jeths, Joey Roukens en Mark-Anthony Turnage waren bedoeld als eerbetoon. Mahler – lang gezien als het culminatie- of zelfs eindpunt – kreeg zo de centrale historische plek die hem in het nog altijd springlevende symfonische repertoire toekomt.

Halverwege het muzikale alfabet bevindt zich ook Mozart, wiens 'Linzer' symfonie onder leiding van Philippe Herreweghe in maart de start vormde van een chronologische uitvoering van de laatste vijf symfonieën door het orkest.

De terugkeer van Mariss Jansons

De start van het seizoen stond in het teken van de terugkeer van chef-dirigent Mariss Jansons, die zich in juni 2010 wegens gezondheidsproblemen voor twee programma's had moeten laten vervangen, maar na de zomer uitgerust aan de eerste grote Europese tournee kon beginnen. De reis voerde onder andere naar de prestigieuze Salzburger Festspiele, het Edinburgh International Festival (twee optredens), het Lucerne Festival (drie concerten, waarvan een onder leiding van Ton Koopman) en het Musikfest Berlin. De aftrap werd genomen in Amsterdam, als onderdeel van de Robeco Zomerconcerten, waar eerst Ton Koopman een programma dirigeerde met werken uit de achttiende eeuw. Deze exercitie in historische uitvoeringspraktijk, waarbij Kristian Bezuidenhout zijn KCO-debuut als pianist maakte, oogstte ook in Duitsland en Luzern veel succes. De overrompelende Italiaanse bas Ferruccio Furlanetto was te gast in het eerste programma met de chef-dirigent, waarin hoge ogen werden gegooid met Bartók, Moesorgski en Stravinsky. Het tourneerepertoire bevatte enkele interessante nieuwigheden uit de concerten die Mariss Jansons in juni had moeten laten liggen, te weten vier korte stukken van Berio en het nieuwe hoboconcert van Sjtsjedrin, geschreven voor Alexei Ogrintchouk, solist uit eigen gelederen. Zowel in Edinburgh als in Luzern werd – met lokale koren en Anna Larsson als soliste – Mahlers *Derde symfonie* hernomen. Deze muzikale tour de force zou in november ook de afsluiting vormen van de grote tournee naar Korea en Japan, zodat het orkest mét zijn chef de favorietenrol als hét Mahler-orkest internationaal kon waarmaken.

Het was een ongelukkige samenloop van omstandigheden dat Mariss Jansons wegens een nabehandeling de opening van het abonementenseizoen in september moest afzeggen, terwijl voor deze concerten ook Maurizio Pollini verstek moest laten gaan wegens een operatie. Orkest en publiek waren zeer dankbaar toen niemand minder dan Bernard Haitink zich onmiddellijk bereid verklaarde de uitvoeringen van Bruckners *Zevende symfonie* over te nemen. De vervangende solist was Till Fellner, die zijn debuut maakte in het *Derde pianoconcert* van Beethoven in plaats van het in de seizoensbrochure aangekondigde concert van Schumann.

Begin november was Mariss Jansons terug in het Concertgebouw voor de aanloop naar een volgende grote tournee, die voerde naar Korea (twee concerten) en Japan (zes concerten), voorafgegaan door een bliksembezoek aan de Musikverein in Wenen. - *foto 2* In Amsterdam en Wenen vormden orkestwerken van Beethoven, Janáček en Tsjajkovski het programma. In het Verre Oosten werd ook een combinatie van Rossini, Mendelssohn en Brahms gebracht, met de violist Gil Shaham. Tot slot stond in Japan nog één maal Mahlers *Derde symfonie* op de lessenaars.

Dat het met de gezondheid van Mariss Jansons goed was gekomen, kon het Amsterdamse publiek vervolgens uitgebreid meebelevén in december. In de B-series verdedigden hij en Frank Peter Zimmermann met overtuiging het nooit eerder door het orkest gespeelde *Tweede vioolconcert* van Martinů. Ook de eraan voorafgaand uitgevoerde *Concertouverture* van Szymanowski was een KCO-première. Tijdens de Kerstmatinee

begeleidde Mariss Jansons de Nederlandse sopraan Eva-Maria Westbroek, die met hem en het KCO in 2006 haar grote Nederlandse doorbraak gemaakt had in de opera *Lady Macbeth van Mtsensk* van Sjostakovitsj. Ook nu, in de *Wesendonck-Lieder* van Wagner, wist zij te overtuigen. Alle drie de concerten werden afgesloten met de *Zevende symfonie* van Beethoven, niet eerder door Mariss Jansons bij het orkest gedirigeerd.

De derde grote internationale tournee met de chef voerde eerst noordwaarts – een ongebruikelijke richting voor het orkest – naar Hamburg, Kopenhagen, Oslo en Stockholm. Daarna kon van de februarikou worden bekomen in Luxemburg en Parijs. Voor Mariss Jansons werd het een warm weerzien met het publiek in Noorwegen, waar hij ruim twintig jaar aan het hoofd stond van het belangrijkste orkest. Als gevolg van zijn verhindering eerder in het seizoen werd niet Bruckners, maar Beethovens *Zevende symfonie* meegenomen op tournee. Pers en publiek konden constateren dat deze nog verder was uitgediept dan in december al het geval was geweest. Het tweede tourneeprogramma bracht een schitterende combinatie van Wagners tragische *Tristan*-muziek en een dansende suite uit *Der Rosenkavalier* van Strauss, zeer vertrouwd terrein voor Jansons. In beide programma's soleerde de Noorse pianist Leif Ove Andsnes.

Een onbetwist hoogtepunt in het seizoen en in de Mahlerherdenking werd gevormd door twee uitvoeringen van Mahlers *Achtste symfonie* begin maart. Naast een voortreffelijk solistencast verzamelde Mariss Jansons drie koren waar hij een bijzondere band mee heeft: het 'eigen' Groot Omroepkoor, het

Chor des Bayerischen Rundfunks van zijn orkest uit München en het Staatskoor 'Latvija' uit zijn geboorteland Letland. 'Uitleggen is niet mijn taak' riep hij in het programmablade *Preludium*, maar de bedoelingen van dit overweldigende muzikale statement werden zelden zo helder muzikaal verwoord.

Buiten de reguliere planning om leidde Mariss Jansons in april en mei twee bijzondere eenmalige optredens, beide met een koninklijke allure. Op uitnodiging van Hare Majesteit Koningin Beatrix speelde het orkest op 13 april tijdens een staatsbezoek aan Duitsland in de Philharmonie in Berlijn. Op het programma stonden het *Violconcert* van Mendelssohn met Janine Jansen en de *Vierde symfonie* van Brahms. Het optreden gaf ook aanleiding tot het aanhalen van de banden met de Berliner Philharmoniker. De wens van Mariss Jansons om met zijn goede vriend Daniel Barenboim pianoconcerten van Liszt uit te voeren in het Liszt-jaar 2011 was aanleiding voor een extra concert in het Concertgebouw op 27 mei. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Máxima greep de gelegenheid aan om op die datum met een grote groep gasten haar veertigste verjaardag te vieren rond dit concertprogramma.

Het indrukwekkende seizoen met de chef-dirigent werd in juni en juli afgesloten met een reeks opvoeringen van Tsjaikovski's *Jevgeni Onjegin* bij De Nederlandse Opera.

Eredirigent Bernard Haitink

Ook wat erdirigent Bernard Haitink betreft werd 2010-2011 een rijk seizoen, hetgeen de bijzondere band van het orkest met zijn voormalige chef onderstreepte. Naast de twee geplande programma's was er het extra optreden bij de start van het abonnementenseizoen in september, toen Bernard Haitink insprong voor Mariss Jansons. Bruckners *Zevende symfonie*, die hij nog in 2006 gedirigeerd had, kon niet aan betere handen worden toevertrouwd. Het eerste van de geplande programma's was geheel gewijd aan Brahms, met wiens werken Haitink al relatief lang niet meer te horen was geweest. Hij paarde nu de verfijnde *Derde symfonie* aan het robuuste *Eerste pianoconcert*, dat nog eens extra glans kreeg in de handen van pianist Emanuel Ax. Ook de enorm hoog gespannen verwachtingen omtrent Haitinks interpretatie van de *Negende symfonie* van Mahler, het werk waarmee hij tijdens zijn laatste Kerstmatinee als chef in 1987 zo'n onvergetelijke indruk had achtergelaten, werden glansrijk waargemaakt. - foto 3

Wat de andere twee titeldirigenten betreft kon het orkest in de loop van het seizoen bevestigen dat honorair gastdirigent Nikolaus Harnoncourt in 2011-2012 weer present zal zijn, en dat conductor emeritus Riccardo Chailly voor 2013 zijn lang verhoopde terugkeer heeft toegezegd.

Actueel, Avontuurlijk, Aangrijpend

Op initiatief van algemeen directeur Jan Raes werd een nieuw breed kader gecreëerd voor de recente en nieuwe orkestmuziek. Dit kreeg gestalte als de compacte festivalserie

AAA – Actueel, Avontuurlijk, Aangrijpend – ook wel 'tripel A' genoemd. Deze succesvolle nieuwe opzet van de A-serie resulteerde in zes thematische orkestprogramma's, ingebed in een totaalpakket met randprogrammering bestaande uit kamermuziek, discussie, belichting vanuit andere kunstdisciplines, inleidingen en nagesprekken, en steeds een feestelijke afsluiting verzorgd door de jongerenvereniging Entrée. De thema's waren breed maatschappelijk geformuleerd, waarbij andere Amsterdamse kunstinstellingen waren uitgenodigd om in dezelfde periode er hun eigen programmering aan toe te voegen.

AAA ging in september van start met het thema 'Klank en Kleur'. Het orkest stond onder leiding van George Benjamin, die over het juiste oor bleek te beschikken voor *Terre d'ambre* van de 'spectralist' Tristan Murail (Nederlandse première en eerste uitvoering van een werk van deze Franse componist door het orkest), het *Pianacercueil* van Ravel – meester van het Franse orkestpalet – en voor de synesthetische gaven van de Russische meester Skrjabin. Het uit diens pianostuk *Vers la flamme* voortgekomen ensemblestuk *Eclips* van Klaas de Vries was een KCO-première, terwijl de klassieker *Le paëme de l'extase* door Norman Perryman op groot scherm werd voorzien van bijpassende live geschilderde kleuren. - *fata 4* Pierre-Laurent Aimard leverde een belangrijke bijdrage aan het project, zowel in het concert van Ravel als in een uitvoering van Messiaens *Quatuor pour la fin du Temps* met orkestleden in de Kleine Zaal, op uitnodiging van Het Concertgebouw N.V. In de randprogrammering verder de eerste van een reeks presentaties van beeldende kunstwerken uit de collectie van het Stedelijk

Museum, een dialoog met Rudi Fuchs, Maarten Kloos en de jonge Nederlandse componiste Rozalie Hirs, - *fata 5* en het eerste Entrée Late Night Café, een ontmoetingsplaats voor kunstenaars, publiek en DJ. In het kader van dit thema vonden partnerprojecten plaats van De IJ-Salon, het ARCAM, Het Concertgebouw en Eye Film Instituut Nederland.

In aansluiting op twee uitvoeringen in de B-series was er onder leiding van Iván Fischer in oktober aandacht voor de huwelijksgeheimen van respectievelijk Lohengrin en Elsa van Brabant (Derde akte uit Wagners *Lohengrin*) en van Blauwbaard en diens vierde vrouw Judith (Bartóks *Hertag Blauwbaards burcht*). Zowel bij Wagner als Bartók heeft het orkest een eigen rol in het muziekdrama gekregen, wat concertante uitvoering bijzonder zinvol maakt.

In het multi-disciplinaire voorprogramma *Confrontaties* rond 'Het Geheim' onder meer een kameropera van Ernst Toch, een voordracht van *Het lied van heer Halewijn* en een discussie met oud-politica Hedy d'Ancona en psycholoog Andreas Wismeijer. Er waren partnerprojecten in SPUI25 - *fato 6* en Muziekgebouw aan 't IJ.

Ed Spanjaard dirigeerde in december het programma 'Second Life', waarmee behalve op de 'tweedehands' citatenmuziek van Berio en Zimmermann, ook werd gezinspeeld op de herinnering aan Mahler. 'Thank you Mr Ed Spanjaard' zijn de laatste woorden die klonken in het op Mahlers *Tweede symfonie* gebaseerde derde deel uit Berio's meesterlijke *Sinfonia*, postmoderne collagemuziek bij uitstek. Het programma opende met de KCO-première van Busoni's *Berceuse élégiaque*, door Mahler op zijn allerlaatste concert gedirigeerd, en bevatte het effectieve opdrachtwerk *Scale per orchestra sinfonica* van Willem Jeths, dat geheel in Mahlers geest was geschreven. Tijdens het voorprogramma van het tweede concert werd de opname van *Scale* van de dag ervoor ten gehore gebracht met een bij dit werk gemaakte korte film van Lucas van Woerkom. Tweede levens in kunst en politiek vormden het onderwerp van gesprek bij een discussie met onder meer oud-premier Ruud Lubbers en kunsthistorica Margriet Schravemaker. Er was een lezing over virtuele levens in de gamecultuur in SPUI25 en Amsterdam Sinfonietta speelde *Maz-Art à la Haydn* van Schnittke in het Muziekgebouw aan 't IJ.

'De Nacht' werd als thema verbonden aan de uitvoering van Mahlers *Zevende symfonie* onder leiding van Pierre Boulez in

januari. De symfonie bevat twee 'nachtmuzieken' die aansluiten bij een voor de Romantiek karakteristiek gevoel. Dat dit werk in bepaalde aspecten ook vooruitblijkt op ontwikkelingen in de twintigste-eeuwse muziek onderschreef Boulez door het vooraf te laten gaan door de *Sechs Stücke für Orchester* van Webern. Het thema Nacht werd besproken door beeldend kunstenaar Armando, filosoof Maarten Doorman en kunst-historica Hripsimé Visser. De Entrée Late Night liep over in een geënsceneerd nachtconcert door orkestmusici en gasten, ingeleid met gregoriaanse nachtgezangen. In SPUI25 deze keer aandacht voor slapeloosheid en verder 'nachtmuziek' door het Doelen Kwartet in de Kleine Zaal en in het door orkestleden geïnitieerde zondagochtendconcert Bijlmer Klassiek in het Bijlmer Parktheater.

In maart ging het orkest samen met de Zweedse trombone-virtuoos Christian Lindberg en onder leiding van David Robertson 'Out of Control!'. De 'klassieker' was hier het openingswerk *L'apprenti sarcier* van Dukas, waarin een uit de hand gelopen toverspreuk een fikse huiselijke overstroming tot gevolg heeft. Lindberg soleerde in twee voor hem geschreven werken, waarbij het lyrische *Fantasma/Cantus* van de Japanner Takemitsu sterk contrasteerde met het hilarische *A Matarbike Odyssey* van Jan Sandström. Dit vormde de opmaat tot het tweede deel van het programma, met de wereldpremière van het swingende opdrachtwerk *Out of Control* van de nog zeer jonge Nederlander Joey Roukens naast de recente *Dactar Atomic Symphony* van John Adams. Het programma, dat kort volgde op de tsunami en kernramp in Japan, bleek angstwekkend actueel. Publicist Bas Heijne ging hierover in dialoog met kunstconser-

vator Bart Rutten en met Joey Roukens. Verrukkelijk ontregelend was de aanwezigheid van robotzwerver Dirk bij de uitloop van het concert. Het brede scala aan partnerprojecten bood onder meer de film *Dr. Strangelove* van Stanley Kubrick, het popduo Controllar en een concert in het kader van het World Minimal Music Festival in het Muziekgebouw aan 't IJ.

Het laatste thema was 'En Route', deels in het kader van het Holland Festival in juni. De succesrijke Britse componist Thomas Adès maakte als dirigent zijn KCO-debuut in een programma met maar liefst drie eigen werken, ieder op eigen wijze verbonden aan het thema van de zoekende mens. - *foto 7* In *Tevot* ziet Adès de aarde als Ark van Noach, een ruimteschip dat ons veilig door de chaos van het heelal moet voeren. Het nieuwe werk *Polaris*, mede op verzoek van het KCO geschreven, kreeg als ondertitel *Voyage for Orchestra*. In het vioolconcert *Concentric Paths* is het de solist – hier de violiste Leila Josefowicz – die een kronkelig pad door de muziek volgt. Als openingswerk klonk een deel uit de muziek bij het openluchtspel *De vliegende Hollander* van Matthijs Vermeulen. Dat bracht voor het eerst sinds lange tijd aandacht voor deze intrigerende Nederlandse componist en criticus. Tijdens het project ging ook het korte trompetwerk *On The Road* van Wim Henderickx in première, geschreven voor KCO-trompettist Wim Van Hasselt. Het discussiepanel in het voorprogramma *De dialoog*, als altijd geleid door gastprogrammeur Hans Ferwerda, bestond uit Freek de Jonge en auteur Auke Hulst. Op uitnodiging van het Holland Festival speelde Thomas Adès met orkestleden ook een kamermuziekprogramma met Lavinia Meijer als harpiste.

Gastdirigenten in de series B, D, E en Z

Eind september dirigeerde Daniele Gatti onder meer twee virtuoze symfonische gedichten van Richard Strauss. De nog zeer jonge Chinese pianiste Yuja Wang debuteerde in het *Derde pianacercort* van Prokofjev. Daarmee kon in deze periode een in juni 2010 geannuleerd concert in Turijn worden ingehaald. Vervolgens ging het orkest voor het eerst in zijn geschiedenis op reis naar Abu Dhabi voor optredens in het feestelijke Emirates Palace. Gatti dirigeerde hier Mahlers *Vijfde symfonie*, naar verluide de eerste uitvoering van een Mahler-symfonie in de Arabische wereld. Aansluitend trad de jonge Rus Tugan Sokhiev aan bij het orkest, hij was in 2006 al eens te gast. Yefim Bronfman imponeerde als altijd in het complexe *Tweede pianacercort* van Bartók.

Onder de wervelende leiding van Lorin Maazel ging vervolgens het tweede deel van de Mahler-cyclus van start met de *Zesde symfonie*. Dirigent en orkest bleken uitstekend overweg te kunnen met dit door Mahler als 'harde noot' omschreven werk.

De maand oktober werd besloten met een beklemmend operatweeluik van een deel uit Wagners *Lahengrin* en Bartók's eenakter *Hertag Blauwbaards burcht*, door Iván Fischer zinvol bijeengebracht onder de vlag van het thema 'Het Geheim'. De bezetting van beide liefdesparen was welhaast ideaal. Balint Szabo verving de kort tevoren overleden Hongaarse bas László Polgár, een onvergetelijke Blauwbaard.

Begin december werd het orkest opnieuw met een afzegging geconfronteerd. Antonio Pappano, die zich met de fenomenale violist Leonidas Kavakos aan een geheel Russisch programma zou wijden, moest wegens ziekte worden vervangen door Karel Mark Chichon. Het leek toepasselijk dat deze debutant het programma liet openen met Verdi's *Ouverture 'La forza del destino'*.

De start van het nieuwe jaar bracht een succesvol weerzien met de Amerikaanse Rus Semyon Bychkov, die het orkest voor het laatst in 1988 gedirigeerd had. Hij leidde de *Elfde symfonie* van Sjostakovitsj, een werk waarvan het orkest slechts één keer eerder een publieke uitvoering gaf. De populaire Amerikaanse violist Joshua Bell speelde het bekende concert van Bruch. Er waren aansluitend ook concerten in Spanje.

De uitvoering van Mahlers *Zevende symfonie* was op voorhand legendarisch, daar deze Pierre Boulez terugbracht bij het orkest. Zijn Mahler-analyse maakte diepe indruk.

Later in januari brak de oude grootmeester Kurt Masur een lans voor enkele weinig bekende werken. Britten, Prokofjev en Hindemith gingen vooraf aan Moesorgski's overbekende *Schilderijen van een tentoonstelling*, maar dan in de veel minder bekende orkestratie van Gorchakov uit 1954.

Ook in maart waren er twee programma's die het doordringen van twintigste-eeuwse en nieuwe werken in alle series toonden. Beide stonden onder leiding van respectabele 'oudgedienden'. Christoph von Dohnányi – hij was sinds zijn

debuut in 1959 nog slechts twee maal te gast – bracht een suite uit Henze's opera *Die Bossariden* in Nederlandse première, bij wijze van antwoord op het befaamde *The Unanswered Question* van Ives. Na de pauze volgde een vertrouwde Brahms. David Zinman debuteerde al vroeg in zijn carrière in 1964 bij het orkest en sprong in juni 2010 nog in voor Mariss Jansons. Zijn programma toonde Mahler als erfgenaam en als erfplater, met diens romantische voorganger Schumann en drie Britse Mahlerianen. Het programma opende met een kort werk van Turnage – een co-opdracht van het KCO. De op verzoek van het orkest gemaakte bewerking van Mahlers vroege pianokwartet van de hand van Colin Matthews was een herneming.

Inmiddels werd het tijd voor 'oude muziek'. Philippe Herreweghe was uitgenodigd om eind maart de reeks uitvoeringen van Mozarts laatste vijf symfonieën (verdeeld over twee seizoenen) te openen. Diens '*Linzer*' paarde hij aan een betoverende '*Schotse*' van Mendelssohn. Miah Persson completeerde het programma met enkele aria's van Mozart.

Het Franse element in het seizoen werd versterkt door het debuut van de jonge Franse dirigent Ludovic Morlot in april. Ook hij bracht de negentiende en twintigste eeuw bijeen. De *Symfonie in d klein* van Franck liet hij voorafgaan door symfonische bespiegelingen van Messiaen en Dutilleux, waarbij de grote Amerikaanse cellist Lynn Harrell soleerde.

De Amerikaans-Zweedse dirigent Herbert Blomstedt koos dit seizoen *Tapiola* van Sibelius (sinds 1980 niet meer door het orkest gespeeld), het *Fluitconcert* van Nielsen (KCO-première)

en de *Zevende symfonie* van Dvořák, werken waarmee hij in zijn lange carrière ervaring had opgedaan. KCO-solofluitiste Emily Beynon kon zich met een gerust hart op haar stralende klank concentreren. - foto 8

In de laatste maanden van het seizoen cumuleerde de Mahler-herdenkingsserie. Na de *Achtste symfonie* met Mariss Jansons en de *Negende* met Bernard Haitink, was het aan de Italiaan Fabio Luisi om het werk te leiden dat we als 'otto e mezzo' (8½) zouden kunnen bestempelen: *Das Lied von der Erde*. 'De dirigent met het Duitse brein en het Italiaanse hart' dirigeerde deze lyrische symfonie voor alt, tenor en orkest ook op het door Riccardo Chailly geïnitieerde Mahler-festival in Leipzig. Daarbij keerde het ideale solistenpaar Anna Larsson en Robert Dean Smith terug bij het orkest.

In de tweede helft van mei gedacht het orkest ook het geboortjaar van Franz Liszt. Iván Fischer stelde rond Mozarts 'Praagse' symfonie een boeket van werken uit Midden-Europa samen, dat als uitsmijter besloot met een *Hongaarse rapsodie* van Liszt, compleet met de uit de zigeunermuziek bekende cimbalom.

Het laatste abonnementsconcert van het seizoen werd geheel ingenomen door Mahlers *Tiende symfonie*. Eliahu Inbal, Mahler-specialist en groot voorvechter van de 'performing version' van Deryck Cooke, keerde hiervoor terug bij het orkest, dat hij als invaller voor Riccardo Chailly ook als laatste in een uitvoering van dit onvoltooide meesterwerk leidde.

Bijzondere projecten en opera

Tijdens twee betrekkelijk kleinschalige producties werkte het orkest mee aan jeugdconcerten. In Abu Dhabi werd op uitnodiging van het emiraat een kinderconcert gegeven, gepresenteerd door KCO-contrabassist Dominic Seldis en onder leiding van voormalig solohornist Jacob Slagter.

Omdat er dit seizoen in de planning geen ruimte was voor een familieconcert met het hele orkest, werd onder auspiciën van de Stichting Donateurs op 2 april in de Kleine Zaal twee maal een programma gebracht. Een ensemble van orkestmusici speelde daar onder de titel 'Naar India!' een aantal muziekstukken, door Carel Alphenaar tot een spannend verhaal aaneengevoegd.

Omdat in 2009 de nieuwe *St John Passion* van James MacMillan werd uitgevoerd, was het inmiddels vijf jaar geleden dat de *Johannes-Passion* van Bach op de lessenaars stond. Jan Willem de Vriend, aan wie de leiding was toevertrouwd, bracht het passieverhaal energiek tot leven, met als hoogtepunt de dramatische dialogen tussen de opnieuw uitmuntende Evangelist James Gilchrist en de Pilatus van bas Florian Boesch. Op 29 april werd op initiatief van de jongerenvereniging Entrée voor de tweede maal een 'Koninginnen nachtconcert' georganiseerd. Meer informatie hierover vindt u op pagina 47.

Ook het Kennismakingsconcert op 22 juni in samenwerking met FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, beleefde een succesvolle tweede editie. Hierover vindt u informatie op pagina 34.

Een laatste hoogtepunt van dit rijke seizoen werd gevormd door de tien opvoeringen van Tsjaikovski's opera *Jevgeni Onjegin* onder leiding van Mariss Jansons bij De Nederlandse Opera in het Muziektheater. Het was verheugend om Jansons, na het grote succes van de Sjostakovitsj-opera in 2006, eindelijk weer terug te zien met dit door hem zo geliefde muziekgenre. Zijn ongeëvenaarde toewijding en inspiratie maakten de uitvoeringen tot een onvergetelijke ervaring, zowel voor het publiek als voor de uitstekende solisten, het Koor van De Nederlandse Opera en het orkest zelf. - foto 9

9

Financiën

Het Koninklijk Concertgebouworkest sloot 2010 af met een positief resultaat van € 777.000. Deze winst was voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de boekwinst van € 383.000 op de beleggingsportefeuille van het orkest.

Het resultaat op de daadwerkelijke orkestexploitatie bedroeg ruim € 394.000. Dit positieve resultaat heeft drie belangrijke oorzaken:

De besparingen op de kosten werden veroorzaakt door:

- 1 Het noodgedwongen ontstaan van een aantal formatieplaatsen binnen het orkest die tot op heden niet konden worden ingevuld vanwege de zwakke wervingspositie van het Koninklijk Concertgebouworkest op de internationale arbeidsmarkt voor orkestmusici. Ook in eerdere jaren was dit een belangrijke factor die bijdroeg aan het resultaat.
- 2 Het lagere aantal concerten dat kon worden gegeven onder leiding van de chef-dirigent dan was voorzien bij het opstellen van de meerjarenbegroting. Dit betreft met name de geplande periode aan het einde van seizoen 2009-2010 en een week in september waarvoor Mariss Jansons in verband met een chirurgische ingreep en de nazorg daarvan concerten heeft

moeten annuleren. Deze wijziging heeft een lagere besteding aan dirigentenkosten ten gevolge gehad.

Voorts was er sprake van een gunstig verlopen ontwikkeling van de eigen inkomsten voortvloeiend uit hogere realisatie van de kaartverkoop en tournee-inkomsten.

In 2010 werden twee grote sponsorcontracten beëindigd. Dit had vooralsnog geen directe gevolgen voor het resultaat over 2010 aangezien deze inkomstendaling slechts op het laatste kwartaal van 2010 betrekking heeft. Tevens is in de afgelopen jaren binnen Stifco (Stichting Financiering Concertgebouworkest) een kleine reserve opgebouwd, die kan worden aangewend om een beperkte periode van lagere sponsorinkomsten te compenseren. Dat laat onverlet dat de situatie op de sponsormarkt onder invloed van de economische crisis ernstig is verslechterd. Het orkest houdt voor de komende jaren dan ook serieus rekening met de mogelijkheid dat de sponsorinkomsten gedurende meerdere jaren structureel lager zullen liggen dan in de afgelopen dertig jaar.

Voor de komende jaren houdt het orkest tevens rekening met een structurele terugval van de publieksvraag in verband met het verhoogde BTW-tarief. Het orkest houdt hiervoor rekening met een terugloop van 5% in de kassa-inkomsten.

Exploitatieresultaat 2010

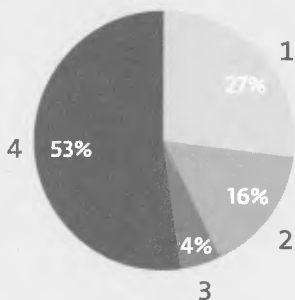
Het verslagjaar is afgesloten met een voordelig exploitatiesaldo van € 776.962 (begroot € 0). Het begrote resultaat is nadelig beïnvloed door hogere personeelslasten beheer (€ 28.000), hogere materiële lasten beheer (€ 281.000), hogere materiële lasten activiteiten (€ 73.000), en minder overige opbrengsten (€ 69.000).

Hier tegenover staan meer ontvangen opbrengsten concerten en tournees (€ 519.000), meer ontvangsten subsidies (€ 30.000), lagere personeelslasten activiteiten (€ 656.000) en meer inkomsten uit beleggingen (€ 23.000).

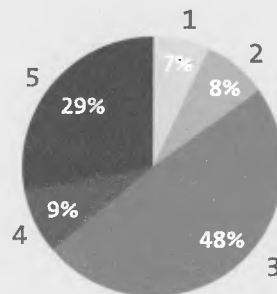
Het resultaat van € 777.000 is verdeeld naar een mutatie van het bestemmingsfonds OCenW (€ 792.000 en een onttrekking aan de algemene reserve (- € 15.000)).

De verdelingen van de baten en lasten in boekjaar 2010 zijn als volgt:

1	Eigen inkomsten binnenland	6.940
2	Concerten buitenland	4.162
3	Sponsorgelden	1.097
4	Subsidies	13.198
totaal		25.397

1	Personele kosten (Beheerslasten)	1.802
2	Materiële lasten (Beheerslasten)	2.011
3	Personele kosten (Activiteitenlasten)	11.852
4	Dirigenten/solisten/koren (Activiteitenlasten)	2.140
5	Materiële lasten (Activiteitenlasten)	6.815
	naar bestemmingsfonds / alg. reserve	777
totaal		25.397

Fondsenwerving

De Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest is verheugd over de grote hoeveelheid steun die zij mocht ontvangen. Het afgelopen seizoen hebben vele liefhebbers van het orkest hun betrokkenheid getoond in de vorm van een schenking of nalatenschap. Het aantal donateurs is fors gegroeid, zowel in Nederland als in het buitenland. Met alle steun heeft de Stichting Donateurs verschillende musici kunnen voorzien van een prachtig instrument, en het jong talentenprogramma een belangrijke impuls kunnen geven. Bovendien zijn – naar goed voorbeeld van de vriendenkringen in de Verenigde Staten en Zwitserland – dit jaar een Belgische en een Engelse vriendenvereniging opgericht.

Gouden Gilde

Steeds meer particulieren kiezen ervoor om hun betrokkenheid bij het KCO door middel van een gift uit te drukken. Ondanks de aanhoudende economisch zware tijden is de vaste kern van particuliere schenkers, het Gouden Gilde, ook afgelopen seizoen verder gegroeid. Naast het grote aantal nieuwe leden besloten veel reeds bestaande Gouden Gildeleden opnieuw een financiële bijdrage aan het orkest te leveren. Tijdens diverse persoonlijke gesprekken mochten wij bovendien vernemen dat muzikliefhebbers het orkest in hun testament opnemen.

De Stichting Donateurs is zeer verheugd dat er dit seizoen een nieuw Fonds op Naam in het leven is geroepen. Het Willem & Wilhelmina Bouwefonds stelt zich ten doel de integratie te bevorderen van basisschoolkinderen uit minimahuishoudens, door hen te laten kennismaken met klassieke muziek. Dit Fonds staat open voor giften van andere schenkers.

Gouden Gildeleden ontvangen diverse privileges. Een van de meest gewaardeerde privileges is de jaarlijkse Gouden Gilde Soirée, die plaatsvond op 29 mei. - *foto 1* In een volle concertzaal genoten Gouden Gildeleden van een programma met stukken van Mozart en Rossini, uitgevoerd door een verrassende samenstelling van orkestmusici.

De Salon

De Salon is de kring van zakelijke donateurs van het KCO. Leden en Partners van De Salon worden uitgenodigd voor exclusieve bijeenkomsten waar muziek, gespeeld door musici van het orkest, altijd de boventoon voert. Tevens krijgen zij de gelegenheid met hun zakenrelaties bijzondere gelegenheden bij te wonen, zoals concerten van het orkest, het tweejaarlijkse Salonbal en internationale muzikereizen. Dit seizoen organiseerde De Salon onder meer een meet & greet met Yefim Bronfman. - *foto 2*

Prix de Salon

Door zich te verbinden aan het orkest leveren Salonleden een directe bijdrage aan de aankoop van instrumenten. En via de jaarlijks uit te keren Prix de Salon worden jonge leden van het KCO geholpen om persoonlijke muzikale plannen te realiseren.

In december 2010 werd deze prijs uitgereikt aan trompettist Wim Van Hasselt. - *foto 3* 'Een blijk van vertrouwen en een enorme steun in de rug!', reageerde Van Hasselt verheugd. Hij kreeg de prijs toegekend voor zijn bijzondere plan het kamermuziekrepertoire voor trompet uit te breiden met drie opdrachtwerken en deze met een aantal zelden gespeelde werken op cd te zetten.

Buitenlandse vriendenverenigingen

Dutch Masters Foundation (Engeland)

Het KCO kent sinds december 2010 een vriendenvereniging in Engeland, de Dutch Masters Foundation. Dit is een unieke organisatie op het gebied van fondsenwerving. Achter Dutch Masters gaat namelijk een bijzondere samenwerking schuil tussen het Nederlands Dans Theater, het Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis en het KCO.

Vereniging van Vrienden van het Koninklijk Concertgebouw in België

De band van het orkest met onze zuiderburen wordt steeds hechter. Op 7 september 2010 is in Antwerpen de handtekening gezet onder de oprichtingsakte van de Vriendenvereniging in België, ofwel de Cercle d'Amis en Belgique. De Belgische Vrienden, onder aanvoering van Justus de Visser, hebben sindsdien diverse bijzondere bijeenkomsten georganiseerd, zoals een feestelijk galadiner in het Rubenshuis te Antwerpen en een ontvangst na afloop van het optreden van het orkest in de BOZAR van Brussel. De eerste donaties zijn ontvangen in 2010. Inmiddels hebben bovendien de eerste leden zich aangemeld en is het bestuur verder uitgebreid.

Freundeskreis Schweiz

De Zwitserse vriendenkring van het KCO is zeer actief. De Freundeskreis Schweiz leverde in het vierde jaar van haar bestaan opnieuw een forse financiële bijdrage. Zo werd voor Davide Lattuada een klarinetset aangekocht. Ook maakte de

Freundeskreis de realisatie van een cd van de hoornsectie van het orkest mogelijk. Verschillende Zwitserse vrienden deden een persoonlijke schenking, die de Stichting Donateurs in staat stelt een euphonium en een hobo d'amore aan te kopen. In het voorjaar van 2011 vond de jaarlijkse culturele reis van de Zwitserse Vrienden naar Nederland plaats. Na een rondleiding, borrel en diner genoot de groep van een concert van het Koninklijk Concertgebouworkest (*Mahler 9*). De groep is ook dit seizoen uitgebreid met veel nieuwe leden.

American Friends of the Royal Concertgebouw Orchestra

Het Koninklijk Concertgebouworkest wordt vanuit de Verenigde Staten al meer dan vijftien jaar ondersteund door een eigen Amerikaanse vriendenvereniging: the American Friends of the Royal Concertgebouw Orchestra (AF-RCO). Het orkest prijst zich zeer gelukkig met de enorme inzet en het grote enthousiasme van de AF-RCO. Het bestuur en de Advisory Board zijn uitgebreid met een aantal leden. Bovendien heeft de AF-RCO een royale schenking mogen ontvangen voor het uitvoeren van een bijzonder programma in Amsterdam in een volgend seizoen.

Aanschaf van instrumenten

De Stichting Donateurs kan dankzij vele schenkingen kostbare strijkinstrumenten en speciale blaas- en slagwerkinstrumenten aanschaffen voor orkestleden. Op deze wijze bouwt de Stichting aan een collectie hoogwaardige muziekinstrumenten die past bij de wereldberoemde klankkleur van het orkest. Een van de aankopen dit seizoen was een viool voor Tjeerd Top. - foto 4 Deze aanschaf is mogelijk gemaakt door de onmisbare hulp

van een anonieme investeerder. De viool werd gebouwd door Antonio Stradivari in 1713 en staat ook wel bekend onder de naam Pingrille. Voor zover bekend is de viool eerst in Frankrijk bespeeld waar hij in 1881 werd verkocht en in handen kwam van ene M. Pingrille. Later is het instrument in de Verenigde Staten terechtgekomen en daar jarenlang bespeeld in het New York Philharmonic Orchestra.

De volgende instrumenten toegevoegd aan de collectie:

- D/Es-trompet voor Bert Langenkamp
- Duitse cylindertrompetten (7 stuks) voor de trompetsectie
- Klarinetset (A/Bes) voor Davide Lattuada (geschonken door de Freundeskreis Schweiz)
- Contrabas 'Gofriller' voor Olivier Thiery - foto 5
- Piccolobugel voor Bert Langenkamp (geschonken door mevrouw C. Burgerhout)
- Hoorn (Bes/Hoge F) voor Jaap van der Vliet
- Dörfler trom voor de slagwerkgroep (geschonken door de Vereniging Vrienden van het Concertgebouw en het KCO)
- C-klarinet voor Andreas Sünden en/of Davide Lattuada (geschonken door Freundeskreis Schweiz)
- Hoorn (dubbele Bes) voor Peter Steinmann
- D-klarinet voor Arno Piters

Jong talent

Het Koninklijk Concertgebouworkest en de Stichting Donateurs realiseren samen een breed scala aan activiteiten die een directe bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jonge talentvolle musici. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de persoonlijke ontwikkeling van de (jonge) musici in het orkest.

Orkestacademie

De Orkestacademie van het Koninklijk Concertgebouworkest stelt begaafde jonge musici in de gelegenheid een individuele leergang bij het orkest te volgen. De academie krijgt daarbij structureel steun van twee Fondsen op Naam en dit seizoen ook van de Stichting Van Rees-Klatte en van mevrouw Plate.

In seizoen 2010-2011 bereikte de academie een belangrijke mijlpaal. Voor het eerst in haar geschiedenis kreeg een voormalig academist een plaats in het orkest. En dat gebeurde het vorige seizoen niet één, maar zelfs drie maal. Fluitiste Julie Moulin en violiste Sanne Hunfeld - *foto 6* en violiste Joanna Westers - *foto 7* zijn onlangs toegetreten tot het orkest. 'Het jaar in de Orkestacademie heeft mij dichterbij het orkest gebracht', vertelt Sanne. 'Het fijne van de academie is dat je het orkest van binnenuit leert kennen. Er bestaat zoiets als een orkest-discipline, en die leer je niet op het conservatorium maar wel door actief mee te draaien in een orkest. Een verrijkende ervaring met prachtig resultaat!'

Mengelberg Fonds

Vanuit het Mengelberg Fonds, dat wordt beheerd door de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest, werd dit seizoen opnieuw aan diverse conservatoriumstudenten een beurs toegekend die wordt gebruikt voor de verdere muzikale ontwikkeling van de betreffende aanvrager.

Bernard Haitink Fonds

Het Bernard Haitink Fonds voor Jong Talent ondersteunt jonge talentvolle musici op weg naar een professionele carrière in de klassieke muziek. Zo kreeg dirigent James Lowe afgelopen mei de mogelijkheid een bijzondere leerervaring op te doen. Gedurende een week assisteerde hij Bernard Haitink tijdens de voorbereidingen van de *Negende symfonie* van Mahler.

Familieconcert

Het Koninklijk Concertgebouworkest heeft ook aandacht voor educatie van het publiek van de toekomst, de kinderen en jongeren van nu. Op 2 april 2011 vond het familieconcert 'Naar India!' plaats, uitgevoerd door een ensemble van het Koninklijk Concertgebouworkest, solist Tjeerd Top en acteurs Phi Nguyen en Carel Alphenaar. Vele jonge muziekliefhebbers woonden het concert bij met hun ouders, opa's, oma's, ooms of tantes. Voor de kinderen was dit vaak een eerste kennismaking met klassieke muziek en het orkest. Honderd kinderen uit Amsterdam Oost kregen de mogelijkheid met hun ouders het concert bij te wonen. Tijdens een speciale voorontvangst kregen zij uitleg over de muziek en konden zij zich uitleven met zang en dans. - foto 8

Bestuur van de Stichting Donateurs

in seizoen 2010-2011

Alexander van Wassenaer, *voorzitter*

Emile Lens, *penningmeester*

Nollie van Berge

Marc Bakker

Heleen Kersten

Paul Luijten

Jan Wolfs

Corporate Relations & Sponsoring

Behoud en versterking van topkwaliteit op wereldniveau, dat is de belangrijkste bestemming van alle sponsorbijdragen. Het actief beheren en uitbreiden van het actieve bedrijfsnetwerk rondom het orkest is daarom dé focus van de afdeling Corporate Relations & Sponsoring. Hierbij wordt samen met iedere partner beoordeeld welke (inter)nationale activiteiten het beste bijdragen aan ieders doelstelling. De samenwerking met de afdeling Fondsenwerving vormt een waardevol onderdeel van de propositie, onder andere door middel van activiteiten van de buitenlandse vriendenclubs en van de Businessclub De Salon van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Om de binding tussen de directies van de sponsors onderling te versterken is de traditie gestart om het begin en het einde van het seizoen gezamenlijk te markeren in de vorm van een bijeenkomst met de directie van het KCO. Dit zorgt voor een natuurlijke interactie tussen de verschillende bedrijven en biedt tevens een inspirerend moment waarop ideeën en wensen gedeeld kunnen worden.

De sponsorcontracten met Nuon, Philips en Ernst & Young werden aan het begin van het seizoen niet verlengd. Halverwege het seizoen heeft het KCO met trots een nieuwe hoofdsponsor

en sponsor kunnen aankondigen, respectievelijk Unilever en PwC. Tevens zijn met de overige partners, Allen & Overy, De Brauw Blackstone Westbroek, Loyens & Loeff en Stibbe, vernieuwde meerjarige overeenkomsten aangegaan. De meer dan twintigjarige relatie met hoofdsponsor ING blijft van zeer grote waarde voor het orkest.

Met ingang van 1 maart 2011 is Unilever hoofdsponsor van het Koninklijk Concertgebouworkest. Tijdens een repetitie verblijdde Richard van der Eijk (Unilever Benelux) het orkest met dit nieuws. - foto 9 Het partnership met het KCO wordt ingezet voor business-to-business activiteiten. Naast klanten en relaties krijgen ook medewerkers van Unilever in de Benelux de kans om 'The World's Greatest Orchestra' live te beluisteren. Unilever is naast ING de tweede hoofdsponsor van het KCO. De overeenkomst van Unilever met het orkest loopt tot en met 2015. Het Koninklijk Concertgebouworkest is bijzonder blij met de ondersteuning door deze vooraanstaande Brits-Nederlandse multinational.

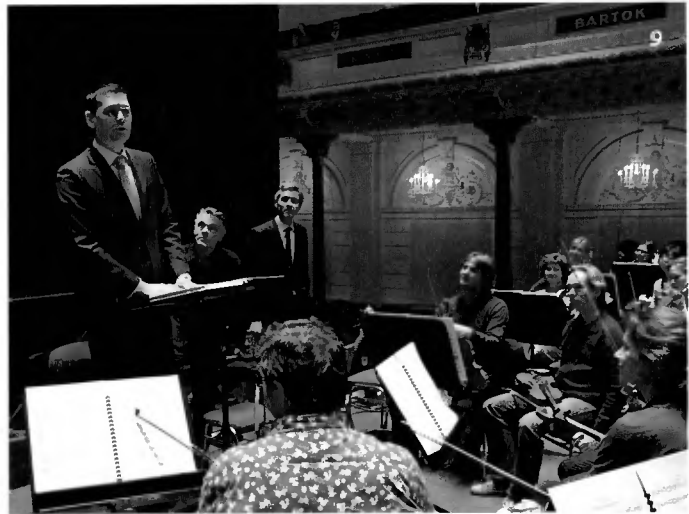
Algemeen directeur KCO Jan Raes: 'Zowel onze nationale als internationale ambities en aanwezigheid worden met de komst van Unilever verder versterkt. Wij onderstrepen hiermee wederom onze nauwe relaties met de toonaangevende partijen uit het bedrijfsleven. Ik kijk uit naar de uitwisseling van kennis en talent en verwacht een zeer vruchtbare samenwerking.'

Paul Polman, CEO Unilever: 'Wij zijn er enorm trots op een bijdrage te kunnen leveren aan het Koninklijk Concertgebouworkest met zijn vele toonaangevende musici en dirigenten op

wereldniveau, om hiermee de verdere ontwikkeling van cultuur in onze maatschappij te kunnen ondersteunen. Bovendien past de sponsorovereenkomst helemaal bij het huidige Unilever en zijn ambities. Beide partners streven ernaar tot de besten van de wereld te behoren, waarbij alles draait om passie, kwaliteit en toptalent.'

Naar aanleiding van het sponsorcontract met Unilever werd op 23 maart de Amsterdamse Beurs geopend door Jan Raes en Kees van der Waaij (directievoorzitter Unilever Nederland Holdings BV). De gongslag werd voorafgegaan door een muzikale opening door de KCO-leden Jörgen van Rijen, Bart Claessens en Martin Schippers. - foto 10

Een van de absolute internationale hoogtepunten van het seizoen was het bezoek van het orkest aan Abu Dhabi. De sponsors woonden samen met lokale relaties het concert bij en de Nederlandse ambassade organiseerde na afloop een succesvolle ontvangst. Ook de tournee door Zuid-Korea en Japan verliep zeer naar wens. Een grote handelsdelegatie uit de regio Amsterdam reisde mee en ontmoette rondom de concerten van het orkest veel lokale relaties. Ook werden er onder andere in samenwerking met ING en Loyens & Loeff lokaal zeer nuttige netwerkmomenten gecreëerd, waaronder een memorabel kamermuziekconcert op de Nederlandse residentie in Tokio, waarbij ambassadeur Philip de Heer optrad als gastheer. De internationale waarde van het corporate netwerk rondom het Koninklijk Concertgebouworkest werd hiermee andermaal bevestigd.

Preludium januari 2011 naar aanleiding van de concerten 12 januari (Beethoven VIII en V) en 15 januari (Beethoven II en III):

Bernard Haitink, eredirigent

‘De ontwikkeling van Beethovens muzikale taal komt beter tot haar recht in een cyclus met alle symfonieën. Het verschil tussen de dramatische *Vijfde* en de lyrische *Zesde* is verbazend, net als de enorme stijlbreuk tussen de behoudende *Tweede* en de *Derde*. Elk afzonderlijk deel biedt een specifieke uitdaging aan de dirigent.’

Media

Live Webcasts in samenwerking met AVRO

In samenwerking met de AVRO zijn in seizoen 2010-2011 vijf concerten uitgezonden als live webcast en vervolgens op de Youtube-pagina's van zowel de AVRO als het Koninklijk Concertgebouworkest geplaatst (www.youtube.com/rcolive).

Dit betrof de volgende concerten:

3 oktober, Daniele Gatti

29 oktober, Iván Fischer

3 december, Karel Mark Chichon

10 december, Ed Spanjaard

29 april, Koninginnenconcert, Stefan Asbury

Gastoptreden in de Digital Concert Hall Berlijn

Als onderdeel van het Staatsbezoek van H.M. Koningin Beatrix aan Duitsland trad het orkest op in de Berliner Philharmonie, thuisbasis van de Berliner Philharmoniker en ook de zetel van hun Digital Concert Hall (DCH). De DCH is een online platform waar muzikliefhebbers tegen betaling de concerten van de Berliner Philharmoniker via het internet kunnen bekijken. Het KCO kreeg het eervolle aanbod om als eerste gastorkest op te treden binnen de DCH. Ruim 6.000 kijkers volgden het concert onder leiding van Mariss Jansons live via de Digital Concert Hall, een veelvoud daarvan bekeek het concert op een later moment.

Internetreisverslag Azië-tournee

In samenwerking met de AVRO werd bijna dagelijks verslag gedaan van het verloop van de tournee door Zuid Korea en Japan door middel van videonieuwsbrieven. De internet-redactie van de AVRO, bestaande uit Bas Wielenga en Gijs van Maanen, reisde mee met het orkest en produceerde een mooie reeks minidocumentaires over het reizende orkest. De filmpjes kunnen nog worden bekeken via www.youtube.com/rcolive

RCO Live in seizoen 2010- 2011

Op RCO Live verschenen in het seizoen 2010-2011 de volgende titels:

RCO 10002 Mahler *Symfonie nr 2*, Mariss Jansons (2cd + dvd)

RCO 10003 Horizon 3 'recordings from the 2008-2009 season'

RCO 10004 Mahler *Symfonie nr 3*, Mariss Jansons

Het Koninklijk Concertgebouworkest op radio en tv

Seizoen 2010-2011 was wederom een vol televisiejaar. In de loop van het seizoen werden de Mahlersymfonieën nummers 6 tot en met 10 alsmede *Das Lied von der Erde* voor televisie opgenomen. De opnamen van de *Zevende* en *Negende symfonie* vonden plaats als coproductie tussen AVRO, RCO Live en de Duitstalige televisiezender 3SAT. De registratie van *Das Lied von der Erde* was een eigen RCO Live televisieproductie.

De Kerstmatinee 2010 onder leiding van Mariss Jansons werd opgenomen en uitgezonden door de AVRO en kon worden doorverkocht aan de cultuurtelevisiezender ARTE. - foto 1

De samenwerking met AVRO, Radio 4 en Radio Nederland Wereldomroep (RNW) werd ook in het seizoen 2010-2011 voortgezet en resulteerde in 25 concertregistraties. Tien daarvan werden via RNW wereldwijd gedistribueerd onder publieke radiostations.

KCO nu ook op Facebook en Twitter

Met de komst van een nieuwe webredacteur bij het Koninklijk Concertgebouworkest bij de start van het seizoen, kregen met name de activiteiten op het gebied van de sociale media Facebook en Twitter een sterke extra impuls. De koppeling tussen de webcasts, de videonieuwsbrieven en bijzondere programmering zoals bijvoorbeeld de *Achtste symfonie* van Mahler met de sociale media-activiteiten leverde een gestage groei van nieuwe digitale vrienden van het orkest op.

Onze Partners

FORUM

Op woensdag 22 juni organiseerde het Koninklijk Concertgebouworkest samen met FORUM, instituut voor multiculturele ontwikkeling, het tweede Kennismakingsconcert. Een speciaal evenement, georganiseerd op voorspraak van Prinses Máxima en gericht op kennismaking met bekende en onbekende muziek, op contact tussen oude en nieuwe Nederlanders, op verbondenheid en gezamenlijke beleving.

Het Koninklijk Concertgebouworkest – met zijn 22 nationaliteiten – werd bij deze gelegenheid geleid door de debuterende Indonesische dirigent Adrian Prabava en trad op met de Turkse pianist en componist Fazil Say. Zij lieten horen dat niet-westerse muziek een grote invloed had op componisten als Ravel en Rimski-Korsakov, en dat er ook in bijvoorbeeld Libanon goede symfonische muziek geschreven wordt.

Tot zover niets uitzonderlijks, een dergelijk programma speelt het orkest wel vaker. Het meest bijzondere element op deze avond? Het publiek! Want meer dan ooit mikte het orkest voor deze avond op een publiek dat zich laat vergelijken met het straatbeeld van vandaag. Daarvoor deed het orkest geen concessies aan zijn veelgeroemde internationale kwaliteit.

Maar het maakte deze kennismaking wel iets makkelijker, ook voor nieuwere bezoekers: een korter programma – zonder pauze – en na afloop de mogelijkheid om met een drankje en een hapje nader kennis te maken met musici, solist, dirigent, componiste en natuurlijk met elkaar. – *foto 2 v.l.n.r. Jan Raes, componiste Hiba Al Kawas, H.K.H. Prinses Máxima*

Design Academy

De Design Academy in Eindhoven, het Mauritshuis in Den Haag en het Koninklijk Concertgebouworkest werden in 2008 uitgeroepen tot de drie meest excellente internationale cultuurinstututen in Nederland. Met de Design Academy startte het Koninklijk Concertgebouworkest een samenwerkingsproject, waarbij de studenten onderzoek deden naar de concertbeleving van het publiek en de wisselwerking tussen individu en collectief. De resultaten hiervan waren te zien op 16 oktober in Eindhoven. Voorafgaand en na afloop van een concert van het Koninklijk Concertgebouworkest was een selectie van werken te zien van de studenten. De expositie was gemaakt met de opstelling van het orkest in gedachten: veel musici op weinig vierkante meters. – *foto 3*

Giving Back

Op donderdag 9 december bezochten vijftien jongeren en hun mentoren het concert in de AAA-serie in het kader van een toekomstig samenwerkingsverband met Stichting Giving Back. Deze stichting begeleidt jonge, bewezen talentvolle mensen die vanwege hun achtergrond minder perspectieven hebben om hun talenten te benutten, en reikt extra bagage aan die cruciaal is voor het kunnen bereiken van een succes-

volle maatschappelijk positie. Het Koninklijk Concertgebouw-
orkest omarmt de missie van deze stichting en verleent
hieraan graag zijn medewerking.

Samenwerking culturele instellingen in het kader van AAA

Op donderdag 23 september ging de serie Actueel, Avontuur-
lijk, Aangrijpend (AAA) van het KCO van start: de nieuwe
interdisciplinaire programmareeks. In een breed samenwer-
kingsverband met andere Amsterdamse culturele instellingen
zoals het Stedelijk Museum, Jongerenvereniging Entrée, FOAM,
het Filmmuseum, het Muziekgebouw aan 't IJ en Spui25
werden dit seizoen zes thema's van diverse kanten belicht:
Klank en Kleur, Het Geheim, Second Life, De Nacht, Out of
Control en En Route. Rond de eigen A-serie van het orkest op
vrijdagavond werd met debatten, films, visuele presentaties
en kamermuziek een breed podium geboden om te reflecteren,
te verbazen en te ontroeren.

Public Relations

Cultuurboot op de Gay Pride

Van 5 tot 7 augustus vond de Gay Pride plaats in Amsterdam, met als hoogtepunt de beroemde Canal Parade over de Amsterdamse grachten op de laatste dag. Dit keer voer voor het eerst de Cultuurboot mee, een initiatief dat vanaf het begin van harte is ondersteund door het KCO. Cultuurboot heeft als doel cultuur te promoten door middel van een boot met verschillende culturele instellingen uit Amsterdam en andere steden in Nederland. Cultuurboot wil laten zien dat cultuur de zuurstof is voor verdraagzaamheid, respect en integratie – en dus onmisbaar is voor Amsterdam. Het doel van Cultuurboot is om een zo breed mogelijk scala van de Amsterdamse cultuur en de bijbehorende culturele instellingen te laten zien: musea, dans, film, muziek en toneel. Medewerkers van verschillende culturele instellingen maakten de gehele tocht mee.

Uitmarkt

De Uitmarkt is een jaarlijks evenement in Amsterdam in het laatste weekeinde van augustus. Het kondigt de start van een nieuw cultureel seizoen aan. De Uitmarkt bestaat uit een grootschalige publieksmanifestatie in de binnenstad van Amsterdam die sinds 1977 wordt georganiseerd. Het aantal bezoekers is een half miljoen, verspreid over drie dagen.

Tijdens de Uitmarkt van 2010 was het orkest op tournee, maar vertegenwoordigden de collega's van kantoor het KCO op de kramenmarkt. Op zaterdag 28 en zondag 29 augustus waren zij te vinden op het Museumplein. - foto 4

Concert Berlijn op het nippertje gered

Op zondag 5 september rond 9 uur in de ochtend kantelde een vrachtauto met aanhanger, gevuld met het instrumentarium van het KCO op de autoweg, 140 km onder Berlijn. Niemand raakte gewond. De vrachtauto kwam uit Luzern, waar het KCO drie concerten gegeven had, als onderdeel van een belangrijke Europatournee langs de grote muziekfestivals.

Met behulp van vervangend vervoer werden de instrumenten naar Berlijn gebracht, waar ze met grote vertraging aankwamen. De orkestleden wachtten intussen gespannen af of de instrumenten beschadigd waren. Dit bleek gelukkig niet het geval en het concert in de Philharmonie kon een kwartier later dan gepland gewoon doorgang vinden. Ook de rechtstreekse radio-uitzending van het concert van Rundfunk Berlin Brandenburg werd een kwartier uitgesteld. Voor een uitverkochte en razend enthousiaste zaal speelde het orkest alsof er niets was gebeurd. - foto 5

Liefdadigheidsconcert in Frankfurt

De Europese Centrale Bank organiseerde in samenwerking met De Nederlandse Bank de Culturele Dagen in Frankfurt am Main, van 20 oktober tot 15 november. Tijdens deze dagen was er aandacht voor dans, muziek, literatuur, film, kunst en architectuur. Thema dit jaar was Nederland, en in het kader

daarvan waren ensembles van het KCO uitgenodigd voor een liefdadigheidsconcert op zaterdag 30 oktober in de Paulskirche. De donaties van die avond gingen naar het Kinderhaus am Weingarten. Daar kunnen kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar terecht voor onder andere lunch, huiswerkbegeleiding, sport en dans. - foto 6

Contact met het publiek

Voor het KCO is een groot draagvlak bij het publiek van groot belang. Voor het publiek werden inleidingen op de concerten in de A- en de M-serie georganiseerd, Voorafgaand aan de concerten in de B- en de E-serie kon het publiek dineren. Daarnaast vonden er vele lunchpauzeconcerten en openbare repetities plaats. Dit seizoen organiseerde het KCO vier meet & greets, steeds aansluitend aan een concert in de A-serie en bij het laatste concert in de M-serie. Adjunct-directeur Joel Ethan Fried – bij de vierde keer vervangen door algemeen directeur Jan Raes – interviewde de dirigent, de orkestleden, soms een solist of een componist, waarna er voor het publiek gelegenheid was om hen individueel te spreken. - foto 7

Contacten met het Koninklijk Huis

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Máxima is Beschermvrouwe van het KCO. Zij is regelmatig te gast bij officiële gelegenheden maar heeft ook in 2010 geheel informeel een repetitie bijgewoond. Op 8 december luisterde zij naar een repetitie onder leiding van Ed Spanjaard en in de pauze maakte zij bij een kopje koffie kennis met verschillende musici uit het orkest. Zij werd hierbij gefilmd door de NOS, die een documentaire maakte ter gelegenheid van haar veertigste verjaardag. - foto 8

Hare Majesteit Koningin Beatrix bracht in april 2011 een officieel staatsbezoek aan Duitsland. Als contraprestatie bood zij het Duitse staatshoofd, bondspresident Wulff, en een groot aantal gasten een concert aan van het KCO in de Berlijnse Philharmonie op 13 april. Hierbij waren tevens de Prins van Oranje en Beschermvrouwe, Prinses Máxima, aanwezig. Het concert werd door de Philharmonie geregistreerd en live uitgezonden via de Digital Concert Hall (DCH). - foto 9

Ter gelegenheid van haar veertigste verjaardag bood Prinses Máxima op vrijdagavond 27 mei ongeveer 800 gasten een concert aan van het KCO onder leiding van chef-dirigent Mariss Jansons. Naast leden van koninklijke families uit de hele wereld en privé gasten nodigde Prinses Máxima mensen uit met wie zij gedurende de laatste tien jaar bij haar dagelijkse activiteiten samenwerkte. De rest van de zaal was gevuld met publiek. - foto 10

Prinses Máxima was eveneens te gast bij het afscheid van adjunct-directeur Sjoerd van den Berg op 2 februari (zie ook pagina 52), en bij het Kenningsmakingsconcert op 22 juni (zie ook pagina 34).

Herdenkingsconcert voor Japan

Het KCO heeft een bijzondere band met Japan. Deze wordt telkens bevestigd en versterkt tijdens iedere tournee van het orkest door Japan en door het grote Japanse publiek bij concerten in Nederland. Daarnaast maken enkele Japanse musici al vele jaren deel uit van het orkest. Het orkest organiseerde op 31 mei in samenwerking met de Stichting Japan

Festival een bijzonder concert om samen stil te staan bij de dramatische gebeurtenissen in Japan. Enkele musici van het orkest speelden *De Vier Jaargetijden* van Vivaldi, afgewisseld met gedichten van de bekende Japanse dichter Rychoichi Wago. Naast Prins Willem Alexander en Prinses Máxima waren ook H.J. van Schoonhoven, voorzitter van de Japan Festival Foundation, J. van Zanen, burgemeester van Amstelveen, T. Kozuka, ambassadeur van Japan in Nederland en Maxime Verhagen, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hierbij aanwezig. - foto 11

Ontvangsten bij Nederlandse ambassades

Het is een goede gewoonte dat het KCO geregeld wordt uitgenodigd door de Nederlandse ambassadeur in het land waar het orkest op tournee is. Eerder werden al ontvangsten genoemd in Abu Dhabi, Tokio en Berlijn in dit seizoen. Voorafgaand aan het prachtige concert in het Koncerthuset te Kopenhagen op 7 februari vond wederom een bijzondere ontvangst plaats. Samen met de Letse en Noorse ambassadeur ontving de Nederlandse ambassadeur Van Zutphen 200 gasten. De afkomst van chef-dirigent Mariss Jansons, solist Leif Ove Andsnes en het KCO inspireerde de drie ambassades tot deze mooie ontvangst. Jan Raes verwelkomde alle genodigden namens het orkest en gaf een inleiding op het concert. Een prachtig voorbeeld van het waardevolle ambassadeurschap dat het KCO in het buitenland voortdurend vervult.

Perscontacten

Het KCO onderhoudt zorgvuldig contact met de journalistiek. Voor bijna alle concerten wordt de pers uitgenodigd, en dit

seizoen vonden er twee speciale persbijeenkomsten plaats. Tijdens de eerste, op dinsdag 14 september, vertelde de directie de journalisten over de nieuwe AAA-serie. Tijdens de perspresentatie op 28 februari werden zij geïnformeerd over de plannen voor het nieuwe seizoen, en over het feit dat het KCO een sponsorcontract met Unilever was aangegaan. - foto 12

Dit nieuws resulteerde in verschillende kranten-berichten, maar daarnaast besteedden verschillende radio-programma's aandacht aan het nieuwe seizoen, zoals De Klassieken, Viertakt, Vroeg op Vier en Met het oog op morgen.

In de pers

In het seizoen 2010-2011 werden de concerten van het Koninklijk Concertgebouw 150 maal gerecenseerd in Nederland en

80 keer in het buitenland. Over de cd's van RCO live verschenen 20 recensies. Een bloemlezing uit deze recensies is te vinden op diverse plaatsen in dit seizoensverslag.

Fotograaf Paul van Riel fotografeerde het afgelopen seizoen op gezette tijden het orkest tijdens tournees, proefspelen, repetities en concerten, en heeft een prachtige serie foto's gemaakt. Deze werden gepubliceerd in het augustusnummer van het maandblad National Geographic. De tekst hierbij was van Oswin Schneeweisz, journalist van onder meer het Algemeen Dagblad en HP/De Tijd.

Op zaterdag 18 september was algemeen directeur Jan Raes te gast in het radioprogramma Een goedmorgen met ..., een muzikaal portret van een bekende Nederlander. In dit programma, geproduceerd door Aukelien van Hoytema, presenteert de gast zijn of haar keuze uit de klassieke muziekwereld. Scheidend adjunct-directeur Sjoerd van den Berg viel dezelfde eer ten deel op 29 januari.

Het KCO televisieprogramma Brandpunt maakte op vrijdag 5 november tijdens de tweede helft van de repetitie opnamen ten behoeve van een onderwerp over de vergelijking tussen Nederlands en buitenlands talent en over de Orkestacademie van het KCO (zie ook pagina 26).

Adjunct-directeur Joel Ethan Fried werkte mee aan een audio-opname over het orkest op verzoek van de KLM. Reizigers in de vliegtuigen van de KLM konden in december en januari een programma beluisteren met delen uit KCO-opnames van alle

symfonieën van Mahler en *Das Lied von der Erde*. Joel Ethan Fried gaf een inleiding en commentaar op deze werken en hield een verhaal over onze Mahler-traditie.

Algemeen directeur Jan Raes was op zondag 10 april te gast in het televisieprogramma Buitenhof, een wekelijks discussieprogramma van AVRO, VARA en VPRO met interviews, opinies en debatten. De presentatie was in handen van Clairly Polak.

Gepensioneerden ontsluiten fotoarchief

Sinds een jaar of tien worden de foto's die in opdracht van het KCO gemaakt zijn digitaal opgeslagen. De foto's van voor die tijd – de eerste daten van begin twintigste eeuw – zijn opgeslagen in vele enveloppen. Er is besloten deze foto's beter toegankelijk te maken, door precies te bepalen wie op de foto's

staan, en dit vast te leggen in een computerbestand. Voor deze klus is een viertal vrijwilligers bereid gevonden, bestaande uit gepensioneerde orkestleden en partners. - foto 13

Afsluiting Mahlerserie

De afsluiting van Mahlerserie bestond uit een speciale meet & greet na afloop van het laatste Mahler concert op 30 juni. Hier werd teruggekeken op een succesvolle serie met vele hoogtepunten. - foto 14

Marketing en verkoop

Introductie en verkoop project AAA

De introductie en verkoop van de interdisciplinair geprogrammeerde AAA-serie was gedurende het seizoen 2010-2011 een van de belangrijkste aandachtspunten voor de afdeling marketing en verkoop van het KCO. Terugkijkend kan geconstateerd worden dat deze verandering in de opzet van de serie, de uitstraling en verkoop van de reeks goed heeft gedaan. De aankondiging van de gewijzigde aanpak van deze serie resulteerde in een stijging van het aantal verkochte abonnementen op de hoofdsérie met 500 abonnementen. De deelserie op de donderdag had echter enigszins te lijden van het succes van de hoofdsérie, waardoor deze 200 abonnementen verloor. Het nettoresultaat bedroeg echter een plus van ruim 300 abonnementen in de voorverkoop. De zes thematisch geprogrammeerde projecten zijn vervolgens via een speciale e-mailnieuwsbrief, een reeks speciale bijlagen bij het weekblad *De Groene Amsterdammer* en via incidentele samenwerking en verkoopacties aan de man gebracht. Daarbij nam het orkest ook een deel van de publiciteit ten behoeve van de programma's van de samenwerkende partijen voor zijn rekening. Hoewel het nog te vroeg is om te zeggen of deze aanpak ook voor de langere duur zijn vruchten zal afwerpen, hebben de verkoopresultaten voor de eerste vijf edities van de vernieuwde aanpak geleid tot een positieve

evaluatie. Voor de komende seizoenen zal de marketingaanpak voor deze serie – met name op het gebied van het vasthouden van de nieuw geworven bezoekers – verder moeten worden verfijnd.

Kostenbesparingen publiciteitsmiddelen

De marketingafdeling is in 2010-2011 extra alert geweest op de efficiënte inzet van de publiciteitsmiddelen en heeft daardoor een substantiële besparing weten te realiseren. Tevens heeft de extra aandacht voor het beheer van de toegangskarten voor de concerten in eigen exploitatie geleid tot hogere verkoop voor het meer reguliere deel van de programmering. Het aantal concerten waarvoor extra stoelen konden worden bijgeplaatst – en verkocht – lag in 2010 opvallend veel hoger dan in voorgaande jaren. De Mahler-programmering heeft hieraan sterk bijgedragen.

Vereniging Vrienden

Met ruim veertig activiteiten in seizoen 2010-2011 bewees de Vereniging Vrienden opnieuw een actieve organisatie te zijn. Onder de noemer Orkestleden op het Vriendenpodium, organiseerden de Vrienden voor het 21ste seizoen kamer-muziekconcerten met leden van het KCO. Deze kamermuziekconcerten zijn telkens bijzondere gelegenheden waar het publiek de orkestleden in een kleine bezetting kan meemaken en kan genieten van hun individuele uitmuntendheid.

De programma's werden dit jaar onder auspiciën van de Vrienden samengesteld door solo-fluitiste Emily Beynon, violist Henk Rubingh en altviolist Michael Gieler. Aan de zeven concerten werkten maar liefst zestig orkestleden en solisten mee. Hoogtepunt van deze bijzondere serie vormde de uitvoering op 19 juni van de kamermuziekversie van Mahlers *Vierde symfonie* in een bewerking van Erwin Stein.

Net als in het vorige Mahlerseizoen werd elke uitvoering van een Mahlersymfonie voorbereid met een speciale Mahlercursus door musicoloog en componist Leo Samama.

De openbare repetities van het KCO, exclusief voor Vrienden opengesteld, behoren tot de populairste Vriendenactiviteiten,

getuige opnieuw de grote bezoekersaantallen tijdens dit seizoen. De vier repetities werden bezocht door ruim 3.500 Vrienden, met als bijzonder hoogtepunt de generale (avond-) repetitie voor de *Achtste symfonie* van Mahler op woensdag 3 maart die bezocht werd door maar liefst 1.800 luisteraars.

De Vriendenvereniging organiseerde dit seizoen opnieuw de inleidingen op de A-serie, aangevuld met inleidingen op de concerten in de Mahlerserie. - foto 15 De inleidingen zijn gratis toegankelijk en bestaan uit een interviews met een componist of een toelichting op het programma.

De band met de regio werd aangehaald tijdens het KCO-concert in Eindhoven op 16 oktober. Vrienden uit de regio Brabant werden speciaal voor dit concert uitgenodigd en in de pauze spraken zij met afgevaardigden van het bestuur en de KCO-directie.

In seizoen 2010-2011 kwamen twee edities van het Vriendenkranconours/Het Debuut (VKHD) bij elkaar. Tussen 14 en 23 oktober werden de audities gehouden voor het VKHD 2010-2012. De vier laureaten die in november 2009 werden gekozen – Sietse-Jan Weijenberg (cello), het Van Baerle Trio (bestaande uit Maria Milstein (viool), Gideon den Herder (cello) en Hannes Minnaar (piano)), Bobby Mitchell (piano) en het Joint Venture Percussion Duo (bestaande uit Laurent Warnier en Rachel Xi Zhang) – volgden dit seizoen hun Debuuttournee langs negen concertzalen. - foto 16

Het anderhalf jaar durende ontwikkelingstraject werd op zondag 8 mei afgesloten met een spectaculaire finale die rechtstreeks werd uitgezonden via Radio 4. Uit de vier laureaten werd het Van Baerle Trio verkozen tot Radio 4 Talent van het Jaar en genomineerd als Vriendenkrans-winnaar. Het Trio ontving een geldbedrag van € 10.000, een Vriendenkrans-sculptuur van Marianne Houtkamp en een naamsvermelding in de Ere galerij van Vriendenkranswinnaars.

Vereniging Entrée < 30 jaar

In 1994 werd de vereniging Entrée opgericht met als doel een jong publiek te binden aan Het Concertgebouw en het Koninklijk Concertgebouworkest. En met succes! Ook in seizoen 2010-2011 groeide het ledental van Entrée gestaag: de teller staat inmiddels op 7000 leden.

Entréebestuur

Entrée wordt gerund door een vrijwillig bestuur bestaande uit studenten en jonge professionals in de leeftijd van 18 tot 28 jaar. Momenteel bestaat het bestuur uit Floris Kortie (voorzitter), Merel Geerlings, Natalja Sesterikova, Denis Wouters, Ming Fong Khouw, Claartje Koningsberger en Bregje Gerritse. Entrée wordt ondersteund en begeleid door Bureau Vrienden & Entrée.

EntréeSelectie

Ook dit seizoen konden leden van Entrée weer voor €8,- naar een ruime selectie concerten van Het Concertgebouw en het Koninklijk Concertgebouworkest. Naast klassieke muziek zijn ook jazz en wereldmuziek vertegenwoordigd in deze selectie. Met dank aan Het Concertgebouw en het Koninklijk Concertgebouworkest konden duizenden leden op deze manier getuige zijn van de mooiste concerten.

Projecten

Elk jaar presenteert Entrée een aantal spraakmakende evenementen in en om Het Concertgebouw. In seizoen 2010-2011 realiseerde Entrée de volgende projecten:

Entrée Late Night Café

Als onderdeel van de AAA-serie van het KCO organiseerde Entrée op zes vrijdagen dit seizoen de gratis toegankelijke afterparty in de entreehal en het Concertgebouw Café. Tussen 22.00 en 01.00 uur konden concertbezoekers en publiek van buiten genieten van dj's, live muziek en andere kunstvormen. Hoogtepunten waren de optredens van het Rubens Kwartet, het Ragazze Kwartet, dj Leroy Rey, Daily Bread, Project Wildeman, Tin men & the Telephone en vele anderen.

De verschillende edities werden drukbezocht: per avond waren er tussen de 300 en 700 jonge bezoekers. - foto 17

Carrièrediner in samenwerking met FSA

Op 10 december 2010 organiseerde Entrée in samenwerking met de Financiële Studentenvereniging Amsterdam (FSA) een carrièrediner in de Pleinfoyer van Het Concertgebouw. Circa 80 ambitieuze studenten, lid van Entrée en/of FSA, dineerden met recruiters van bedrijven als PwC en Delta Lloyd. Na afloop van het diner bezochten zij een concert van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Entrée Kamermuziekconcours

Voor de vierde maal organiseerde Entrée een Kamermuziek-Concours voor amateurssembles. Op zaterdag 16 april kwamen tientallen jonge musici naar het Barlaeus Gymnasium in Amsterdam voor de selectiedag. In de ochtend kregen de verschillende gezelschappen les van orkestleden. In de middag deden zij auditie; vijf ensembles werden geselecteerd voor het concours. Op 28 mei vond de finale plaats in de Kleine Zaal van Het Concertgebouw. De jury, bestaande uit onder anderen Candida Thompson en Hannes Minnaar, evenals het publiek, wees het Brackman Trio aan als winnaar.

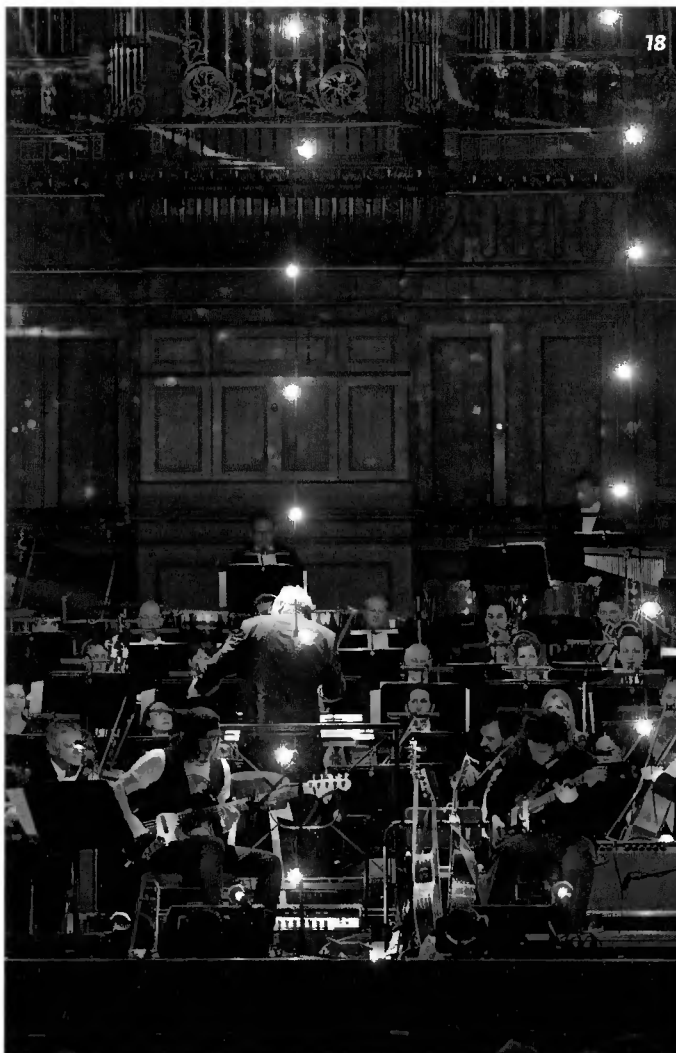
Rentrée

Ook dit seizoen stond Rentrée weer op het programma. Vrijwillige Entréeleden begeleidden ouderen, die niet meer zelfstandig in staat zijn een concert te bezoeken, per taxi naar een muzikale middag of avond in het Concertgebouw. Er kon gekozen worden uit acht concerten, waarvan de helft KCO-

concerten. De ontroering en het enthousiasme bleek zowel bij de deelnemers als bij de jonge vrijwilligers overweldigend.

Koninginnennachtconcert 2011

Tijdens Koninginnennacht 2011 bracht Entrée twee werelden samen in Het Concertgebouw: het KCO onder leiding van Stefan Asbury deelde het podium met de Canadese singer-songwriter Patrick Watson en zijn band. Het programma bestond uit speciaal door Jules Buckley gearrangeerd werk van Watson afgewisseld met avontuurlijke orkestwerken van onder anderen Thomas Adès, Claude Debussy en Brett Dean. De uitdaging om enerzijds de jonge concertbezoekers en het orkest te overtuigen van de kwaliteit van de symfonisch georkestreerde popsongs en anderzijds de Watson-fans bij de les te houden in stevig modern orkestrepertoire was geslaagd. Het concert vormde een vervolg op het Koninginnennachtconcert met CocoRosie in 2008: een jonge traditie is geboren. Net als in 2008 was ook dit jaar de Grote Zaal ruim van tevoren uitverkocht. Publiek en pers waren enthousiast: het dagblad Trouw sprak van 'een triomf van de kruisbestuiving'. De concertregistratie door de AVRO was online te bekijken; de live webcast op de avond zelf werd over de hele wereld gevolgd. - foto 18

Preludium april 2011 naar aanleiding van het Koninginnenachtconcert 29 april (Debussy, Messiaen, Watson, Herrmann, Adès, Dean)

Patrick Watson, singer-songwriter

‘Klassieke muziek heeft al veel langer indruk gemaakt op artiesten uit andere genres. En terecht, want waarom zou dat genre conservatief zijn en stijf? Er worden in het klassieke repertoire voortdurend grenzen doorbroken, ook richting pop. Onze generatie is de rokkostuums niet meer gewend, maar de muziek behoudt altijd zijn kracht.’

Personeel

Arbeidsvoorwaarden

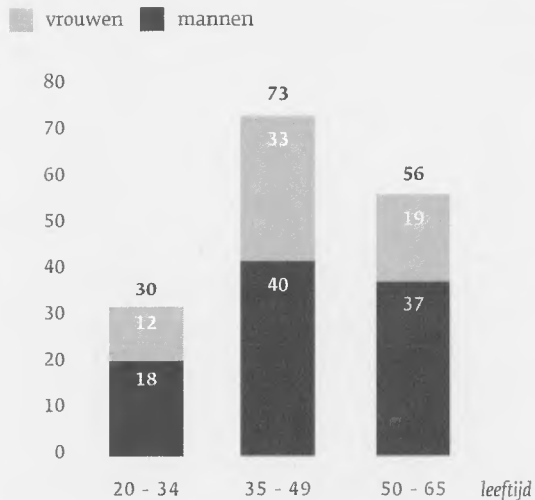
Door de Vereniging 'Het Concertgebouworchest', de belangenvereniging van orkest- en stafleden, werd in 2009 de lopende arbeidsvoorwaardenregeling voor de orkestleden opgezegd. Na twee jaar onderhandelen kon eind 2010 de nieuwe Orkest AR (Arbeidsvoorwaardenreglement) ondertekend worden door de algemeen directeur Jan Raes en voorzitter van het Verenigingsbestuur Herman Rieken.

Personeelsopbouw

In seizoen 2010 – 2011 hebben negen medewerkers de organisatie verlaten: vijf orkestleden en vier stafleden. Daarnaast zijn vijf nieuwe orkestleden en tien nieuwe stafleden in dienst gekomen. Op 31 december 2010 was de personeelsopbouw van het orkest als volgt: 114 orkestleden, waaronder 38 vrouwen en 76 mannen, van wie er 102 voltijd werken en 12 in deeltijd. De staf bestond uit 45 medewerkers: 26 vrouwen en 19 mannen, van wie er 25 fulltime werkten en 20 parttime.

Leeftijdsofbouw en totale personeelsbestand

orkest en staf

Wisselingen in het personeelsbestand

uit dienst	datum	functie
F. Damrow	01-09-2010	solo-trompetist
M. Aarts	01-09-2010	1e viool
C. Waterman	01-11-2010	2e viool
S. van den Berg	01-01-2011	adjunct-directeur PR
R. Lazar	01-02-2011	1e viool - foto 1

H. Blokker	01-02-2011	medewerker PR
T. Alpherts	01-04-2011	coördinator Fondsenwerving
J. van der Hulst	01-04-2011	medewerker Algemene zaken
G. Hoogeveen	01-05-2011	solo-cellist - foto 2

in dienst	datum	functie
J. van 't Land	01-09-2010	medewerker communicatie Fondsenwerving
J. Boeser	20-11-2010	eindredacteur Preludium
A.C. Erbe	01-12-2010	manager PR & Perscontacten
M. de Louwer	01-01-2011	assistent financiële zaken
C. de Mik	01-01-2011	administratief medewerker Vereniging Vrienden
L. Castel	01-02-2011	coördinator Kamermuziek
S. Hunfeld	01-03-2011	2e viool
J. Moulin	01-03-2011	2e fluit
M. van der Putten	01-03-2011	coördinator buitenland Fondsenwerving
J. de Boer	01-03-2011	medewerker Klantenservice, verkoop & ticketing
R. Vrolijk	01-03-2011	webredacteur
J. Westers	01-04-2011	2e viool
W. van Reijen	01-06-2011	manager Marketing & Verkoop
J. Piper	01-08-2011	2e viool
A. Chaussade	01-08-2011	2e viool

overleden	datum	functie
G. Dral	03-06-2011	contrafagot
F. Schutter	17-06-2011	contrabas

Afscheid adjunct-directeur Sjoerd van den Berg

Op woensdag 2 februari nam het orkest na ruim 33 jaar afscheid van Sjoerd van den Berg, adjunct-directeur public relations, die met pensioen ging. Aan hem reikte wethouder Eric van der Burg de Frans Banninck Cocq Penning van de Gemeente Amsterdam uit op het podium van de Grote Zaal van Het Concertgebouw - *foto 3*. Daarnaast ontving hij het Erelid-maatschap van de Vrienden, het Erelidmaatschap van de Jongerenvereniging Entrée, en het Ambassadeurschap van het KCO.

Tijdens de feestavond op donderdag 3 februari werd Sjoerd van den Berg toegezongen door het Stembureau, het koor van de staf van het orkest, - *foto 4* en mocht hij nog een keer de Notenjäger dirigeren (Egeländer-gelegenheidsensemble uit het orkest, zie omslag).

Onthulling Erezuil

Het is een jarenlange traditie om orkestleden die 25 jaar in dienst zijn bij het Koninklijk Concertgebouworkest te vermelden op de Erezuil in het Concertgebouw. De Erezuil is 62 jaar geleden, in 1948, aangeboden door de Vrienden van Het Concertgebouw en het Concertgebouworkest ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van het orkest. Op 15 september onthulde Bert Meerstadt, de voorzitter van de Vereniging Vrienden, de Erezuil opnieuw. De namen van trompettist Hans Alting, violist Marc de Groot, violist Henk Rubingh en altviolist Ken Hakii zijn nu te bewonderen op deze zuil tegenover de Spiegelzaal. - *foto 5*

Ontmoetingsdag gepensioneerden

De tweejaarlijkse Ontmoetingsdag van de gepensioneerden vond plaats op dinsdag 8 maart. Er waren ruim 60 gasten, die in de pauze met de orkestleden koffie dronken in de kantine. Daarna bezochten zij een deel van de repetitie. Na een heerlijke lunch genoten zij van een interessante presentatie van Daniel Esser en Lodewijk Collette over de totstandkoming van de Anthologies (cd-serie met radio-opnames van het Koninklijk Concertgebouworkest). - foto 6

Recensies

augustus

Bach, Haydn, Mozart onder leiding van Ton Koopman

Het ensemble is behoorlijk thuis in de stijlzuivere aanpak. Onder leiding van Ton Koopman speelde het de werken Bach, Haydn en Mozart met de alerte wendbaarheid van een oudemuziekgezelschap.

De Volkskrant, 21 augustus 2010

Jansons dirigeert maximaal

Bartóks *Muziek voor snaarinstrumenten, slagwerk en celesta* was grootschalige kamermuziek met rafijn en ritmisch virtuos orkestspel, spannend en soms surrealistisch van sfeer. Stravinsky's tweede suite uit *De Vuurvogel* was een meesterstuk van orkest en dirigent met bedwelmend zwevende passages, briljant spel en kleur en klank, spectaculair, spits, speels en sprankelend.

NRC Handelsblad, 26 augustus 2010

Jansons en orkest in blakende vorm

Jansons brengt een ongelooflijk spannend contrast aan tussen de dromerige en smachtende rondedans van de gevangen gehouden prinsessen en de explosieve 'helse dans' van hun bewakers, waarna de finale culmineert in een roes van sensualiteit. Tussen de bedrijven door zong de 61-jarige bas Ferruccio Furlanetto de solopartij in Moessorgski *Liederen en dansen van de dood* met een

ontzagwekkend volume, een donker en bijna Slavisch aandoend timbre en een door jarenlange ervaring gerijpte voordracht. Adembenemend hoe stem en orkest elkaar aanvullen in het sinistere wiegelied, met dank aan de suggestieve orkestratie van Sjostakovitsj. Vanavond Salzburg, daarna Edinburgh, Luzern en Berlijn: het Concertgebouworkest kan weer aantonen dat het tot de wereldtop behoort. *De Telegraaf*, 27 augustus 2010

Vitale Jansons ontstijgt springend de concertzaal

Meteen al de eerste, strenge strijkerslijnen in Béla Bartóks *Muziek voor snaarinstrumenten, slagwerk en celesta* had een onwerkelijke sfeer. Fluisterend en zonder vibrato leek het alsof de violen en celli hun weelderige timbres hadden afgestroopt. Kaal en onaards leidden ze de luisteraars naar andere dimensies. In de suite die Stravinsky in 1945 maakte voor zijn ballet *De Vuurvogel* keerden ze terug op aarde met ensemblespel om je vingers bij af te likken en een hoofdrol voor de soloblazers, hoornist Jasper de Waal en fagottist Gustavo Nuñez voorop. *De Volkskrant*, 27 augustus 2010

Jansons' keurtroepen maken de blits

De discipline die hij aan de uitgebreide groep strijkers in Bartóks *Muziek voor snaarinstrumenten, slagwerk en celesta* wist op te leggen was adembenemend. Hier zaten de keurtroepen van het KCO en ze zullen er elders in Europa beslist de blits mee maken. Perfect ook de uitvoering van Stravinsky's Suite uit *'Loiseau de feu'*. De huiveringwekkend mooie manier waarop Gustavo Nuñez zijn fagotsolo speelde mag model staan voor de superbe klankkwaliteit die het hele orkest deze avond liet horen. *Trouw*, 27 augustus 2010

Ein Sommernachts-Triumph

Und Strawinskys *Feuervogel* war kaum verklungen, da ging der Bravo-sturm los. Sinnbild des Abends: Bei der ersten Zugabe faltet Jansons die Hände und hört dem Orchester einen Moment lang einfach ergreifen zu. *Kurier-Wertung*, 30 augustus 2010

september

Zoveelste Bruckner van Haitink is nog steeds uniek

Het orkest verkeerde in topvorm. Vanaf het begin met dat mooie gebroken E-groot akkoord, tot ruim een uur later als dat akkoord zich weer ontroerend manifesteert, spande Haitink een kleurrijke regenboog over de muziek. Prachtig, de zilveren hoge lijnen van fluitist Kersten McCall en de koperen rand van de Wagnertuba's.

Trouw, 18 september 2010

Beethoven en Bruckner

Hoogtepunt was de magistrale vertolking van Bruckners *Zevende symfonie*, die hemelwaarts steeg onder de ervaren leiding van Haitink. Zo glansde het koper als nooit tevoren in alle wendingen en stapelingen van Bruckners muzikale 'slagschip'. De strijkers smolten samen om dan weer in harmonische samenspraak met alle blazers en slagwerk open te bloeien. *NRC Handelsblad*, 16 september 2010

Eindelijk die fijne bekkenklets

Hij had de versie van Nowak meegenomen, waardoor de Grote Zaal na een kwartier in het langzame deel, na een schitterend opgebouwd crescendo, ineens werd getroffen door de felle bliksemingslag

van die bekkenklets. Heerlijk. De symfonie wordt er domweg twee keer zo goed van. En ook twee keer zo theateraal, omdat je je ogen niet kunt afhouden van de slagwerker, die de hele avond alleen maar die ene beuk op die bekkens hoeft te geven.

Het Parool, 16 september 2010

Glooiende Bruckner van Bernard Haitink

Deze dirigent is en blijft een zoeker, die op elke tocht nieuwe wegen bewandelt en andere details uitlicht. Was het eerste deel vier jaar geleden episodisch van aanpak, nu trof vooral de kalme tred, die een gevoel van onmetelijke ruimte gaf. Maar kalm betekent bij Haitink allerminst traag of bedaagd. (...) De machtige finale: bij weinig dirigenten in zulke goede handen.

De Telegraaf, 17 september 2010

Haitink en pianist Fellner vinden elkaar in klaarheid

In de afgelopen week glorieerde het tweetal in drie uitvoeringen van Beethovens *Derde pianoconcert*, waarin zich een eigenaardig, maar inmiddels vertrouwd verschijnsel voordeed: wanneer Haitink de baton heft bij het orkest waarvan hij de leiding al 22 jaar geleden neerlegde, lijkt het of de klok in een fractie van een seconde jaren wordt teruggedraaid, en verschijnt opeens weer die oude sound – of in elk geval iets dat er flink op lijkt: een mild, gevoileerd geluid, met een fluïdum dat alles overdekt, maar waaronder toch de structuur van de muziek duidelijk doorschemert, zoals een gewaad de contouren van een lichaam tegelijkertijd kan verhullen en benadrukken. *De Volkskrant*, 20 september 2010

Pultmagier werden zu Teamplayers

Der Dirigent als Pultmagier, der ein hundertköpfiges Orchester prägt: Dieses Traditionsmodell galt auch am Freitag für die Aufführung von Mahlers *Dritter Sinfonie*. Deren sinfonischer Schöpfungsmythos profitierte zwar auch von der solistischen Qualität einzelner Orchestermusiker. Aber zur Geltung kamen diese dank einem Klankbild mit ausgeprägtem Eigencharakter, das auf weichliches Raunen verzichtete und ganz auf klare Konturen setzt.

Neue Luzerner Zeitung, 6 september 2010

Haitink dirige Beethoven e Bruckner

Ogni ritorno di Haitink sul podio dell'orchestra del Concertgebouw è sempre una festa (...). Assieme a lui l'orchestra olandese ha continuato, e in un certo senso sompletato, quel percorso di crescita e maturazione artistica, iniziato con Willem Mengelberg e proseguito con Eduard van Beinum (...), che l'ha portata ad essere una delle migliori orchestre del mondo. *Operaclick*, 21 september 2010

Edinburgh International Festival review: Royal Concertgebouw Orchestra

Under the baton of conductor Mariss Jansons, the Royal Concertgebouw Orchestra at full tilt makes a sensational sound, as was evident in the second half of Monday night's concert, featuring the entire orchestra. In Stravinsky's sumptuously scored *Firebird Suite*, the orchestra dazzled with its ravishing strings and scorching brass while Jansons' attention to the smallest detail paid handsome dividends, especially in the quieter moments such as the tender lullaby, a moment of calm before the blazing finale.

Scotsman - Edinburgh, 2 september 2010

Pianiste Yuja Wang brengt spektakel

Klasse: het speelse raffinement waarmee het orkest zijn begeleiding bij Wangs kunsten liet aansluiten. *De Telegraaf*, 1 oktober 2010

Musikfest Berlin 10 – Bartók, Berio and Stravinsky

The Concertgebouw wind playing was as precise and smoothly blended as I have heard and I was struck how maestro Jansons maintained a beautifully geared pulse throughout this tricky and rewarding score. (...) Throughout the concert maestro Jansons and his magnificent Concertgebouw Orchestra were on peak form. With tempi generally on the swift side, I loved the forthright treatment and full blooded Romanticism. In addition the vivid and contrasting colours produced were quite remarkable.

Musicweb - International (Berlijn), September 2010

oktober

Straffe regie in Concertgebouw

Met de ogen dicht hoorde de luisteraar een vlijmscherp betoog, aan de kille kant, voorzien van verbluffende accenten en details, die ideaal werden vertolkt door het orkest. Dit dreef je naar de punt van de stoel (...). Bij Sokhiev waren controle en frisheid de kernwoorden, maar met de superieure kwaliteit van het Concertgebouworkest speelde hij zijn hoogste troef uit.

De Telegraaf, 18 oktober 2010

Mahlers Zesde woelig

Maazels contrasten en experimenten demonstrenen effectief de grootse Mahler-kwaliteit van het Concertgebouworkest.

NRC Handelsblad, 21 oktober 2010

Fascinerend tweeluik in het Concertgebouw

Als in Blauwbaard de schatkamer wordt geopend, fonkelt het Concertgebouworkest met een verpletterende schoonheid. Een encenering mis je geen moment bij zoveel beeldende kracht. (...) Even leek het Concertgebouw los te komen van de grond.

De Telegraaf, 29 oktober 2010

november

Mariss Jansons als herboren

De uitvoering getuigde van een ongekende noblesse, zowel in het kleine als in het grote. Heroïek, innigheid en alles wat ertussenin ligt, het kwam organisch in perspectief te staan. Ieder leek te beseffen hoe zeldzaam zo'n smaakvolle Tsjaikovski is. Zo geniaal hoorden we het niet eerder. Een louterende ervaring.

De Telegraaf, 8 november 2010

december

Karel Mark Chichon sleept luisteraars mee

Bewonderenswaardig was ook de wijze waarop het prachtig spelende orkest een fantastische dialoog aanging met Leonidas Kavakos in het *Violconcert* van Tsjaikovski. *De Telegraaf*, 3 december 2010

Jeths in Mahlers geest

Het KCO toonde zich, net als in Zimmermanns massieve *Photopsis* (1968) een onverschrokken en overtuigend uitvoerder van dit twintigste-eeuws repertoire. *NRC Handelsblad*, 11 december 2010

Slim geschreven, knap vertolkt

In de vanzelfsprekende samenwerking van Spanjaard met het orkest wisselden koperblazers uit een 'Fernorchester' af met de klanken uit de zaal, en zweefde een trompetsolo boven de lage strijkers. Slim geschreven door Jeths, knap vertolkt door de opdrachtgever. (...) De kameleonische gaven van de musici mogen bewonderenswaardig genoemd worden, want een heel andere benadering vroeg en kreeg de *Berceuse élégiaque* van Ferruccio Busoni: poëtisch en ingetogen.

De Telegraaf, 14 december 2010

Brahms als een springerige jonge hond

De strijkers stortten hun hart uit met metalige boventonen, de blazers putten zich uit in milde filosofie. De secties troffen elkaar in een tedere beurtzang aan het begin van het Andante.

De Volkskrant, 17 december 2010

Haitink dirigent intense Brahms

Op de heldere twinkelingen die Ax het stemmenverloop van het Adagio meegeeft, haakt het orkest in met betoverende momenten van vrede. *De Telegraaf*, 17 december 2010

Jansons deelt rake klappen uit

Jansons deelt rake klappen uit en legt stevige accenten, maar binnen de strakke kaders schept hij met een verende motoriek ruimte voor subtiele details. Hij houdt het overzicht over de lange lijnen en verrijkt de klank met levendige verworvenheden van de historische uitvoeringspraktijk. Krachtig, vitaal, speels en transparant doet het resultaat aan, maar ook fijn en intens, zoals in het magistraal opgebouwde langzame deel: dat is om in te lijsten en het een mooie plaats te geven in de schatkamer van het geheugen.

De Telegraaf, 24 december 2010

Sensationele Beethoven

Jansons laat het laatste deel uitzinnig uitgelaten heen en weer springen, maar hij slaagt er tegelijkertijd in het allemaal vooral te laten zingen. (...) Bij Jansons is het een jubelend vreugdezang, die perfect de balans vindt tussen de maniakale adhd-trekken die erin zitten en de greep die Beethoven daar toch nog net zó op wist te houden dat het niet doldraait.

Het Parool, 23 december 2010

Westbroek groots in Kerstmatinee

Het moet ook heerlijk zingen zijn geweest als je je gedragen weet door die rijke en veelkleurige klank van het Concertgebouworkest. In het eerste lied, Der Engel, was er werkelijk even de suggestie dat

de zangeres letterlijk door het orkest werd opgetild. (...) Het blijft verbazingwekkend hoeveel beter het orkest onder Jansons is geworden - terwijl je altijd al had gemeend dat het nauwelijks meer beter kon. *Het Parool*, 27 december 2010

januari

Pink omhoog, beheerst naar fataal einde

De steeds grimmiger stemming in de *Elfde* werd onderbroken door een hemelse solo van de altviolen, die meer onderhuidse spanning veroorzaakte. Elke uitbarsting wees op een onontkoombaar fataal eind. Maar beheersing en sonoriteit bleven, zelfs in het pompeuze slot waar alle instrumenten loeiden en het slagwerk hels harde geluiden produceerde. Met net zo veel finesse begeleidde het orkest de Amerikaanse violist Joshua Bell in het *Vioolconcert* van Bruch.

De Volkskrant, 7 januari 2011

Bychkov verdedigt de *Elfde* van Sjostakovitsj

Er zijn dus spannendere combinaties te bedenken, maar betere uitvoeringen van de twee werken kom je waarschijnlijk maar heel zelden tegen. (...) Toen in het laatste deel na alle geweld de boel stilviel, was daar de prachtige althobo van Jan Kouwenhoven.

Trouw, 10 januari 2011

Bell fijnzinnig in Bruch

Bell realiseerde bij het Concertgebouworkest een tot in de finesses afgewerkte lezing van het *Vioolconcert* van Bruch. Dat leidde tot wondermooie momenten, vooral in het door het orkest ragfijn uitgesponnen Adagio. (...) Maar dat nam niet weg dat de *Elfde* ook

momenten kende om nooit te vergeten. Zoals daar waar krijsend koper en een voluit rammende, zeskoppige percussiesessie los gingen in het schetsen van een massamoord: een schokkende muzikale topattractie. *NRC Handelsblad*, 7 januari 2011

Bychkov maakt indruk met KCO

Moet u gaan? Moet u de radio aanzetten? Welzeker. U moet. Want Bychkov toonde zich in Bruch een voorbeeldige, terughoudende, maar fraai kleurende begeleider, die in het adagio voor een schitterende strijkersklank wist te zorgen. (...) Na de pauze volgde een verpletterende uitvoering van Sjostakovitsj (...). Bychkov en het orkest maakten indruk. *Het Parool*, 6 januari 2011

Mahler 7 volmaakt afgewogen bij Boulez

Objectivisme, gemarkeerd spel en ultieme afgewogenheid in de spanningsopbouw voerden de toon bij het groots klinkende Concertgebouworkest. Spelen wat er staat, en wel precies; je kunt het 'koel' noemen, maar dat is inaccuraat. Want Boulez' transparante, onzware benadering emotioneerde zeker niet minder.

NRC Handelsblad, 21 januari 2011

Boulez: gedoseerde Mahler

Kleine nuances en grotere bewegingen werden nauwkeurig naast elkaar geplaatst en vormden de basis voor buitengewoon vloeiend orkestspel – koebellen, mandoline en gitaar inbegrepen. Het is een verademing dat Boulez weet hoe je met de bloedmooie akoestiek van het Amsterdamse Concertgebouw om moet gaan. (...) Kon je een Mahlervertolking inlijsten, dan deze graag.

De Telegraaf, 24 januari 2011

Pierre Boulez' onvergetelijke 'afscheid'

Boulez doorgrondt deze muziek als geen ander. De uitvoering was onvergetelijk. *Het Parool*, 21 januari 2011

februari

Tijdloos testosteron

Een opmerkelijke opwarmer vormde Rossini's *Ouverture L'Italiana in Algeri* – dankzij Jansons extreem fraaie afwerking van details en de bezwerende soli van hoboïst Alexei Ogrintchouk en piccolospeler Vincent Cortvrint klonk Rossini zelden zo zonnig en zo groots; als een muzikale hordeloop van Olympische schoonheid. (...) De *Zevende symfonie* van Beethoven leidde Jansons ook al tijdens de Kerstmatinee, maar zijn interpretatie klonk bij het duidelijk zeer ingespeelde orkest nu anders dan toen: minder gedragen in het Allegretto, maar met in de hoekdelen nóg meer stuwning en tijdloos testosteron. *NRC Handelsblad*, 4 februari 2011

Concertgebouworkest met ups en downs

Rossini's *Ouverture L'Italiana in Algeri*. Die glom van geluk. Het voorspel en *Isoldes Liebestod* uit *Tristan und Isolde* van Wagner: kippenvel, zo mooi. De symfonische suite uit *Der Rosenkavalier* van Richard Strauss stond soms bijna op knappen van de weelderigheid en trof het geweldig met Jansons' fijnzinnige ritmische profilering. Wat een feest! In deze werken zal het buitenlandse publiek moeiteloos het beste orkest van de wereld kunnen ontdekken (...)

De Telegraaf, 7 februari 2011

maart

Triomf voor Jansons in *Achtste* van Mahler

Daar leidde hij de immense *Achtste symfonie* van Mahler met zo veel inzicht, passie en overgave dat de avond een persoonlijke triomf voor hem werd. (...) Jansons wist perfect het overzicht te houden, was glashelder in zijn aanwijzingen en zorgde zo voor een nagenoeg vlekkeloze uitvoering, wat al een prestatie op zich is. (...) Met de baton soms achteloos verstoep in zijn linkerhand wist Jansons met expressieve hand- en armbewegingen uit die kluwen aan ritmes en geluiden grote emoties en vervoering los te woelen. (...) Het was een belevenis om dit alles mee te maken. (...) Verder was dit een uitvoering voor in een gouden lijst met het KCO en de verzamelde koren in grootse vorm. Camera's en microfoons waren gelukkig getuigen van dit wonder. *Trouw*, 7 maart 2011

Concertgebouworkest slaat terug

Dan vergeten we nog de belangrijkste, de chef-dirigent Mariss Jansons, die het in het volgende seizoen wat rustiger aan gaat doen, maar die hier als een vitale opperbevelhebber de troepen voorbeeldig in het gareel hield. Het is bijzonder hoe hij zelfs in de heftigste passages de klank doorzichtig wist te houden, terwijl de ritmiek zo niet licht, dan toch onnadrukkelijk elastisch bleef. Vergeleken met de Mahler van Simon Rattle bij de Berlijners doet die van Jansons veel minder gekunsteld aan, minder 'hoor ons eens' en meer 'hoor Mahler eens'. (...) Jansons' interpretatie was subliem in de meesterlijke opbouw en de vele uitvoerenden lieten weinig te wensen over.

De Telegraaf, 7 maart 2011

Grootste Mahler bij Jansons en KCO

Hoe dan ook, de uitvoering van Jansons en de zijnen was in alle denkbare opzichten een grootse, onvergetelijke belevenis. Zelfs de balans tussen koren en orkest en tussen de vocale solisten onderling was volmaakt. (...) Het orkest speelde ongelooflijk mooi en ook de gelouterde solisten maakten indruk. Jansons is waarlijk een tovenaer. *Het Parool*, 5 maart 2011

Mahlers mystieke klankorgieën

Hij sloot zich tijdens een recente 'vakantie' dagelijks tien uur op met de partituur, en met resultaat: onder de deken van decibellen – soms tegen de akoestische pijngrens aanschurkend – openbaarde hij Sjostakovitsj-achtige klaagblazers, renaissancistisch aandoende koperkorallen, ragfijne strijkers, dorpsfeestelijke mandolines en – in het Chorus Mysticus op tekst uit Goethes *Faust 2* – zoemende subtiliteit in de koren. (...) Jammer dat het bij een openbare generale en twee uitverkochte concerten (met stampovaties) bleef. Er komt een cd, maar die mist toch het kippenveleffect van zoveel levende stemmen en instrumentale kleuren.

NRC Handelsblad, 7 maart 2011

Gustav Mahler

De dirigent die zo'n universum in de hand wil houden, moet zijn troepen stevig drillen. Tegelijkertijd wil hij in de hevigste geluidsexplosie nog iets laten horen van muzische inspiratie. En daar lag precies de kracht van Mariss Jansons: de decibellen konden zo luid niet uitpakken, of er schemerde kleur en lijn. (...) Het enige wat het publiek nog kon terugroepen was 'bravo'. *De Volkskrant*, 7 maart 2011

Joey Roukens

Naast de avond van Lindberg was het de avond van Joey Roukens. Hij schreef het premièrestuk *Out of control* in een trefzeker idioom. Het orkest verrijkt hij met onder meer een piano en een marimba die het dromerige begin van zijn werk een eigen kleur geven. Ineens priemt er door het warme orkestweefsel een trompet heen.

De Volkskrant, 26 maart 2011

Scheuren in het Concertgebouw

Met zangerigheid en nostalgie, omgezet in koperklanken, overtuigde Lindberg het publiek van de magie van zijn instrument, dat omringd werd door een zachtmoedig gespeelde orkestrale begeleiding. (...) De rijke programmering deed je overigens bijna het briljante *L'apprenti sorcier* (De tovenaarsleerling) van Paul Dukas vergeten, het openingswerk waarin Robertson de sprookjesachtige ondeugd niet als Eftelingmuziek opdiende, maar lucide klankkwaliteiten toedichtte. *De Telegraaf*, 28 maart 2011

april

Messian, Dutilleux en Frank o.l.v. Ludovic Morlot

De Fransman zweepte de musici op tot enorme hoogten. Riskant en interessant: een dirigent die bij zijn debuut een orkest tot uitersten drijft. Morlot liet zich niet intimideren door het feit dat hij voor een toporkest stond. Sterker nog: hij daagde het KCO uit. Het orkest speelde lossier, avontuurlijker en brutaler dan anders. Vooral de strijkers bloeiden op bij dit vertier. *De Volkskrant*, 9 april 2011

Das Königliche Orchester spielte zur Begleitung

Seit 2004 steht Jansons, der Stardirigent aus Lettland, dem Amsterdamer Orchester vor. Es verfügt über eine Fülle von Musikern, die gar nicht anders können, als aufs Feinste werkgetreu und hingebungsvoll zu spielen. Sie machen sozusagen mit Leib und Seele Musik und bedienen sich dabei nur als Hilfsmittel ihrer Instrumente, dies aber mit außerordentlicher Kunstfertigkeit. Sie fordern der 33-jährigen Solistin damit natürlich ein Höchstmaß an gestalterischer Autorität ab. Janine Jansen ließ sich auf keinen Streit mit der rivalisierenden Könnerschaft (vor allem der Holzbläserinnen) ein und spielte ihren Part unangefochten in den Jubel hinein. *Berliner Morgenpost*, 15 april 2011

Johannes Passion o.l.v. Jan Willem de Vriend

De Vriend legde het avondvullende parcours af met dramaturgisch inzicht, hij schroomde persoonlijke accenten niet, maar toonde zich steevast de dienstbaarheid zelve. Met name de orkestmusici wist hij uit de tent te lokken. Prachtig was bijvoorbeeld de felle onderlaag van de strijkers in sommige opgewonden volkskoren. Ook de instrumentale solo's waren keurig verzorgd en het slotkoor bezat een geconcentreerde puurheid. *De Telegraaf*, 18 april 2011

Ontroerende Johannes Passion vol retorische accenten

Het orkest speelde zeer fraai en volgde De Vriend op de voet op zijn parcours vol retorische accenten, altijd in dienst van de tekst en de expressie van de woorden, of, zoals in het slotkoor *Ruht wohl*, juist de ontroerende uitdrukking van wat áchter die woorden schuilt.

Het Parool, 18 april 2011

Zoete onrust in 't Concertgebouw

Het *Fluitconcert* van Nielsen was een primeur voor het gezelschap. Aan Emily Beynon (...) de eer het stuk met haar collega's uit te voeren. Ritmische opgetogenheid en zangerige frases daagden Beynon uit tot het creëren van een flonkerende toon, en ook een stoere. Het stuk mag dan een grillig karakter hebben, de fluitiste penseelde stijlvolle figuren en kon rekenen op een elegante begeleiding. Blomstedt – je vraagt je af waar hij op deze hoge leeftijd zo veel frisse energie vandaan haalt – laat de partituur voor zich spreken, maar heeft toch een eigen wil. De balans tussen die twee is bij hem altijd opvallend mooi in evenwicht. Met alleen de hoogstnoodzakelijke gebaren weet hij groots te dirigeren zoals ook in Dvorák's *Zevende Symfonie*, met een opgeruimde uitvoering als gevolg. Het mes sneed aan twee kanten: topmusici plus topdirigent. *De Telegraaf*, 22 april 2011

mei

Een triomf van de kruisbestuiving

Dankzij de uitstekende geluidsafstelling kwamen de muzikale bijdragen van zowel band als orkest volledig tot hun recht. En gezamenlijk creëerden ze voor de popmuziek ongekende muzikale dynamiek. Bovendien genoten alle muzikanten zo overduidelijk van het experiment dat het concert wel iets weg had van een muzikale speeltuin. Met vele verrukkelijke momenten als resultaat. Een jamsessie tussen de drummer van de band en de percussionist van het KCO groeide uit tot een opzweepend hoogtepunt. Zo werd de avond een triomf van de kruisbestuiving, die niet alleen

nieuws-gierig stemde naar het gewone werk van Watson, maar ook reikhalzend laat uitzien naar het volgende experiment van Entrée.

Trouw, 2 mei 2011

Haitinks Mahler ontzagwekkend

De verwachtingen waren eergisteren hooggespannen, maar dat het zo'n ongelooflijke ervaring zou worden, viel toch niet te voorspellen. Dirigent en orkest wilden elkaar en Mahler niet anders dan het beste bieden. En dat deden zij, zeldzaam geconcentreerd, de volle anderhalf uur lang. Na het fluisterzachte slot deed zich een lange, alles absorberende stilte gelden, gevolgd door een stromachtig applaus dat zeker vijf minuten aanhield. Je moet geleefd hebben om zo Mahler te kunnen dirigeren. De componist wilde liefst het hele universum op muziek zetten, en Haitink tovert dat universum allesomvattend tevoorschijn, ontzagwekkend, adembenemend, bloedspannend. Dit hemelse gezelschap is dus het beste orkest op aarde. Als er een werelderfgoedlijst voor muziek bestond, zou het Concertgebouworkest in de hoogste regionen verkeren.

De Telegraaf, 13 mei 2011

juni

Prachtconcert met Fischer

Met de gein die in Liszt's spektakelstukken dikwijls door het pathos heen schijnt en die paar geraffineerde momentjes die er in die stukken toch ook voorbijkomen, hadden Fischer en het geweldig spelende orkest ook geen enkel probleem. (...). Weer totaal anders - en wederom weergaloos de sfeer treffend - klonk het orkest in Dvořák's *Legendes* waarin Brahmsinvloeden wonderbaarlijk mooi

met Slavische melancholie en Weens wiegende ritmes worden gecombineerd. Brahms' *Variatie op een thema van Haydn* en Mozarts *Praagse Symfonie* kregen ook al modeluitvoeringen.

Het Parool, 26 mei 2011

Sublieme *Jevgeni Onjegin* van Jansons en Herheim

Laten we de conclusie maar meteen trekken: de nieuwe *Jevgeni Onjegin* die De Nederlandse Opera dinsdagavond in het Holland Festival presenteerde, behoort tot het aller-, allerbeste wat er op operagebied hier ooit te zien is geweest. Een voorstelling die muzikaal en scenisch zo volmaakt is dat woorden volledig ontoereikend zijn om de perfectie ervan uit te drukken. Een sublieme totaalervaring die niemand die ooit verliefd is geweest onberoerd kan laten. De applausstorm bereikte orkaankracht toen dirigent Mariss Jansons het Koninklijk Concertgebouworkest in de bak liet opstaan. Wat een weelde en een weldaad om Tsjaikovsky's partituur op dit ongehoordeniveau te horen. En wat fantastisch dat Jansons hier eindelijk weer eens opera kon doen, een metier waarvoor hij geboren is. *Trouw*, 16 juni 2011

Alles perfect in beweging en balans bij Adès

Ook nieuw was *Polaris: voyage for orchestra* (2011), een wat filmisch werk dat een groot dramatisch aanzwollen laat horen. Het basiscontrast van snel dwarrelende strijkers versus Ivesiaanse, bovenin de zaal opgestelde koperblazers wordt tot enorme proporties opgeblazen. Het ijzige en ongrijpbare slotakkoord is een van de indrukwekkendste uit de recente muziekgeschiedenis. Hierna klonk nog het monumentale, uiterst verbeeldingsrijke *Tevot* (2007), in de uitstekende uitvoering door het KCO rauwer en dramatischer dan *Polaris*. Adès onderstreept als dirigent dat zijn muziek geraffineerd

is, maar nooit ingewikkeld klinkt: een meesterdirigent aan de slag met eigen meesterwerken. *NRC Handelsblad*, 18 juni 2011

Perfekte multiculturele avond bij het KCO

Iedereen luisterde misstijl en in grote concentratie naar de verrichtingen van het Koninklijk Concertgebouworkest en pianist Fazil Say en klapte na afloop lang en hard – ook de beschermvrouwe van het orkest, Prinses Máxima. Ja, het tweede kennismakingsconcert, georganiseerd door het KCO en Forum (...) was andermaal een eclatant succes en een schoolvoorbeeld van beschaafde, harmonieuze integratie. (...) maar het pianoconcert van Ravel dat daarna kwam, was onvergetelijk. Het eerste deel swingde zelfs! Nog nooit zo gehoord. En in het langzame deel (met een ontroerende athlobosolo van Ruth Visser) was het alsof de noten ter plekke door Say werden bedacht, zoveel vrijheid nam hij in zijn timing.

Wat een prachtavond. *Het Parool*, 23 juni 2011

Mahlers *Tiende* eindelijk volwaardig

Inbals liefde voor deze in zijn ogen profetische partituur heeft hij hoorbaar op een uitmuntend spelend orkest weten over te brengen. Zoals de altviolengroep het steeds terugkerende en aartslastige recitatief in het Adagio speelde, was van een ongeëvenaarde precisie en schoonheid. Of het begin van het laatste deel met die ongrijpbare solo op de tuba gevolgd door kale doodsklappen op een trom (...). Alles viel deze avond op zijn plek, met de eerste en tweede violen in een ongemeen sterke en homogene rol. Inbal en het orkest konden na afloop met tevredenheid de ovaties in ontvangst nemen. Ook die ovaties deden niet onder voor het tumult dat na afloop van de andere negen symfonieën ontstond. De *Tiende* is eindelijk geaccepteerd. *Trouw*, 2 juli 2011

Beschermvrouwe

Hare Koninklijke Hoogheid
Prinses Máxima der Nederlanden

Dirigenten

Mariss Jansons, *chef-dirigent*

Bernard Haitink, *eredirigent*

Riccardo Chailly,
conductor emeritus

Nikolaus Harnoncourt,
honorair gastdirigent

Orkest

Eerste viool

Vesko Eschkenazy,
concertmeester

Liviu Prunaru,
concertmeester

Tjeerd Top

Marijn Mijnders

Ursula Schoch

Marleen Asberg

Keiko Iwata-Takahashi

Robert Waterman

Janke Tamminga

Tomoko Kurita

Henriëtte Luytjes

Borika van den Booren

Christian van Eggelen

Nienke van Rijn

Junko Naito

Richard Lazar

Benjamin Peled

Valentina Svyatlovskaya

Michael Waterman

Mirte de Kok

Tweede viool

☐ Henk Rubingh

Caroline Strumphler

Susanne Jaspers

Josef Malkin

Angela Davis

Anna de Vey Mestdagh

Paul Peter Spiering

Arndt Auhagen

Annebeth Webb

Petra van de Vlasakker

Herre Halbertsma

Marc de Groot

Cleora Waterman-Keeler

Monica Naselow

Eke van Spiegel

Sanne Hunfeld

Joanna Westers

Altviool

☐ Ken Hakif

Michael Gieler

Gert Jan Leuverink

Saeko Oguma

Roland Krämer

Guus Jeukendrup

Jeroen Quint

Pieter Roosenschoon

Jeroen Woudstra

Evá Smit

Eric van der Wel

Ferdinand Hügel

Edith van Moergastel

Yoko Kanamaru

Vincent Peters

Cello

☐ Godfried Hoogeveen

Gregor Horsch

Johan van Iersel

Fred Edelen

Benedikt Enzler

Chris van Balen

Yke Viersen

Arthur Oomens

Daniël Esser

Sophie Adam

Christian Hacker

Julia Tom

Jérôme Fruchart

Contrabas

☐ Dominic Seldis

Thomas Braendstrup

Ján Wolfs

Mariëtta Feltkamp

Ruud Bastiaanse

Rob Dirksen

Carol Harte

Frits Schutter

Georgina Poad

Olivier Thiery

Fluit

Emily Beynon
Kersten Mc Call
Julie Moulin
Mariya Semotyuk-Schlaffke
Piccolo
Vincent Cortvrint

Hobo

Lucas Macías Navarro
Alexei Ogrintchouk
Nicoline Alt
Jan Kouwenhoven

Althobo

Ruth Visser

Klarinet

Jacques Meertens
Andreas Sundén
Hein Wiedijk

Es-klarinet

Arno Piters

Basklarinet

Davide Lattuada

Fagot

Ronald Karten
Gustavo Núñez
Helma van den Brink
Jos de Lange

Contrafagot

Guus Draal

Hoorn

Marcel Sobol
Jasper de Waal
Fons Verspaandonk
Jaap van der Vliet
Peter Steinmann
Sharon St Onge
Paulien Weierink-Goossen

Trompet

Hans Alting
Bert Langenkamp
Wim Van Hasselt

Trombone

Bart Claessens
Jörgen van Rijen
Nico Schippers

Tenor-/Bastrombone

Martin Schippers

Bastrombone

Raymond Munnecom

Tuba

Perry Hoogendijk

Pauken

Marinus Komst
Nick Woud

Slagwerk

Mark Braafhart
Gustavo Gimeno
Herman Rieken

Harp

Petra van der Heide
Gerda Ockers

☐ = aanvoerder(s)

Stichtingsbestuur

Robert Reibestein, *voorzitter*
Lodewijk Hijmans van den Bergh,
vice-voorzitter
Ton de Swaan, *penningmeester*
Christian van Eggelen/Benedikt Enzler
Louise Fresco
Rokus de Groot
Jan Hommen
Herman Rieken
Yvonne van Rooy
Fons van Westerloo
Jan Wolfs

Directie en Staf

Algemene Zaken

Jan Raes, *algemeen directeur*

Marjolein Schulting

Jacques van der Hulst

Artistieke Zaken

Joel Ethan Fried,

adjunct-directeur

Mark van Dongen

Mieke Bleeker

Planning / Productie

Frauke Bernds

Judith de Boer

Lisette Castel

Tourneezaken

Else Broekman

Manon Wagenmakers

Sander Plas

Orkestinspectie

Harriët van Uden

Carlo de Wild

Muziekbibliotheek

Douwe Zuidema

Marianne Butijn

Podiumstaf

Johan van Maaren

Jan Ummels

Frans van der Starre

Zakelijk

David Bazen, *adjunct-directeur*

Public Relations

Sjoerd van den Berg,

adjunct-directeur

Anne Christin Erbe

Marian van den Beuken

Hélène Blokker

Akira Dieters

Charat Graafland

Tine Vlam

Marketing & Sponsoring

Wietske van Reijen

Marieke Mulder

Jacoba de Boer

Renske Vrolijk

Personeel en Organisatie

Marja Verhoogt

Brigit van den Broek

Financiële administratie

Hans Ekker

Carolina Eschweiler-Kreeft

Noëlle Houben

Mieke de Louwer

Charat Graafland

Jacques Koekoek

Donateurs/Fondsenwerving

Wouter Steijn

Tanneke Alpherts

Maurits Musch

Hanna Philips-de Man

Jantine van 't Land

Merel van der Putten

Vrienden-

Entréesecretariaat

Herman Paardekooper

Clara de Mik

Annette de Nijs-Leijns

Anneke Traudes-Dijkman

Eefje Rabelink

Redactiesecretariaat

Preludium

Janneke Boeser

Marloes Biermans

Ambassadeurs

Hedy d'Ancona

Sjoerd van den Berg

Louis de Bièvre

Jan Maarten Boll

Gerlach Cerfontaine

Walter Etty

Ton Hartsuiker

Aukelien van Hoytema-van

der Beugel

Kees van Lede

Jan Willem Loot

Godfried van der Lugt

Paul Luijten

Ruud van Ommeren

Roelf Rogaar

Gé van Schaik

Wim Scherpenhuijsen Rom

Maarten van Veen

Jan Willem Verloop

- 21 augustus DUITSLAND **Wiesbaden** *Kurhaus* Ton Koopman • 22 augustus DUITSLAND **Grafenegg**
Auditorium Ton Koopman • 27 augustus OOSTENRIJK **Salzburg** *Grosses Festspielhaus* Mariss Jansons
 • 30 & 31 augustus ENGLAND **Edinburgh** *Usher Hall* Mariss Jansons •
 2 & 3 september ZWITSERLAND **Luzern** *Kultur- und Kongresszentrum* Mariss Jansons
 • 4 september ZWITSERLAND **Luzern** ... Ton Koopman • 5 september DUITSLAND **Berlijn**
Philharmonie Mariss Jansons • 17 september BELGIË **Brussel** *Palais des Beaux-Arts* Bernard Haitink • 4 oktober ITALIË
Turijn *Lingotto/Auditorio Giovanni Agnelli* Daniele Gatti • 6 oktober 10
 VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN **Abu Dhabi** *Emirates Palace Auditorium* Daniele Gatti
 • 7 november 10 OOSTENRIJK **Wenen** *Musikverein* Mariss Jansons • 12 & 13 november 10 KOREA **Seoul** *Seoul Arts Center*
 Mariss Jansons • 15 november 10 JAPAN **Tokio** *Bunka Kaikan* Mariss Jansons • 16 november 10
 JAPAN **Kyoto** *Concert Hall* Mariss Jansons • 17 november 10 JAPAN **Nagoya** *Aichi Prefectural Art Theater*
 Mariss Jansons • 20 november 10 JAPAN **Tokio** *Suntory Hall* Mariss Jansons • 21 november 10 JAPAN
Kawasaki Mariss Jansons • 22 november 10 JAPAN **Tokio** *Suntory Hall* Mariss Jansons
 • 10 januari 11 SPANJE **Pamplona** *Baluarte* Semyon Bychkov • 11 januari 11 SPANJE
Barcelona *Palau de la Musica* Semyon Bychkov • 12 januari 11 SPANJE **Madrid** *Auditorio Nacional de Música*
 Semyon Bychkov • 22 januari 11 DUITSLAND **Keulen** *Philharmonie* Pierre Boulez • 6 februari 11 DUITSLAND **Hamburg**
Laeiszhalle Elbphilharmonie Mariss Jansons • 7 februari 11 DENEMARKEN **Kopenhagen** *DR Konserthuset* Mariss Jansons
 • 8 februari 11 NOORWEGEN **Oslo** *Oslo Opera* Mariss Jansons
 • 9 februari 11 NOORWEGEN **Oslo** *Oslo Opera* Mariss Jansons • 11 februari 11 ZWEDEN **Stockholm**
Stockholm Concert Hall Mariss Jansons • 13 februari 11 LUXEMBRUG **Luxemburg** *Philharmonie* Mariss Jansons
 • 14 februari 11 FRANKRIJK **Parijs** *Salle Pleyel* Mariss Jansons • 8 april 11 BELGIË **Brussel** *Salle des Beaux-Arts* Ludovic Morlot •
 13 april 11 DUITSLAND **Berlijn** *Philharmonie* Mariss Jansons • 22 mei 11 DUITSLAND **Leipzig** *Gewandhaus* Fabio Luisi

bezoekersaantallen			
	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011
totaal aantal concerten / operavoorstellingen	138	131	136
waarvan gratis concerten	11	10	11
totaal aantal bezoekers betaalde concerten	234.447	231.844	229.363
gemiddeld aantal bezoekers per concert	1.846	1.916	1.835
totaal aantal bezoekers gratis concerten	28.750	19.125	20.300

aantal verkochte kaarten en zaalbezetting in %									
<i>abonnementsconcerten</i>	2008 - 2009			2009 - 2010			2010 - 2011		
	<i>concerten</i>	<i>kaarten</i>	<i>bezetting %</i>	<i>concerten</i>	<i>kaarten</i>	<i>bezetting %</i>	<i>concerten</i>	<i>kaarten</i>	<i>bezetting %</i>
Serie A	8	12.057	77%	8	12.606	80%	6	10.663	91%
Serie Ado	6	6.381	54%	6	8.098	69%	3	3.034	52%
Series A + Ado	14	18.438	67%	12	20.704	75%	9	13.697	78%
Series Bwo + Bdo	24	45.905	97%	24	46.760	99%	24	44.530	95%
Serie D	7	12.986	95%	8	13.819	88%	7	12.597	92%
Serie E	8	14.839	94%	8	15.634	100%	8	15.072	96%
Serie Z	8	15.298	97%	8	15.265	97%	8	14.613	93%
Serie M				5	9.703	99%	6	11.307	96%
<i>gemiddeld per concert</i>		1.762	90%		1.819	93%		1.803	92%
<i>totaal concerten</i>	61	107.466		67	121.885		62	111.816	

aantal verkochte kaarten en zaalbezetting bij overige concerten

	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011
aantal extra concerten Amsterdam	9	11	11
aantal bezoekers	15.531	19.115	18.434
gemiddeld per concert	1.726	1.737	1.676
bezettingspercentage	88%	89%	85%*
aantal operavoorstellingen Amsterdam	9	0	10
aantal bezoekers	14.085	0	15.750
aantal besloten concerten Amsterdam	2	2	2
aantal bezoekers	3.863	2.768	3.958
aantal concerten elders Nederland	3	4	1
aantal bezoekers	5.623	6.000	1.750
aantal concerten buitenland	35	33	35
aantal bezoekers	72.450	74.300	70.250

* Lagere zaalcapaciteit Mahler 8 is niet in de bezettingspercentage meegenamen.

A De heer A.G.S. Abraham • De heer en mevrouw J. van Aken • Mevrouw dr. M.W.M. Akkerman-Zaalberg van Zelst • De heer P.G. Alferink en de heer J.P.F. Sjoukes • De heer en mevrouw van Alphen-Slooff • Mevrouw T.S. Alpherts • Amsterdam Hilton • De heer J.K. van Andel en de heer P.G.B. van Delden • De heer en mevrouw Ankersmit-Taminiâu • De heer drs. E. Asscher **B** De heer S. van der Baan • De heer mr. C.B. Baard • Ted en Christine Baijings • De heer en mevrouw J.M. Balm • Mevrouw M.G.W. Balster • De heer mr. F.A.W. Bannier • Mevrouw J.B.L. Bannier • Mevrouw J.K. von Bartheld-ter Borg • De heer prof. dr. J. Bausch • Nathalie en Edwin van de Beek-Aalbers • De heer en mevrouw van de Beek-Bomgaars • De heer H.F. Op de Beek • Jonkheer en mevrouw Beelaerts van Blokland-Kraijenhoff • i.m. De heer L. Blom • De heer en mevrouw van Beest-Blaauw • De heer en mevrouw Bekouw-Ellis • Belport Familienstiftung • Baron en barones Bentinck van Schoonheten-Elink Schuurman • Sjoerd van den Berg Fonds • Mevrouw mr. A. Arnoldina van Berge • Loes en Evert van den Bergh • De heer en mevrouw Beyer-Lazonder • Mevrouw C.I.Th. Bierlaagh-Lucas • De heer J.N.K. Bierman • Treeske Blase • Caspar Bleijs • De heer en mevrouw Blekxtoon-Schröder • Mevrouw E. Blokker-Verwer • Mevrouw A. de Bock-Asscher • Mevrouw M.A.M. Boer-ten Hagen • Stichting Boerboom den Daas • Pieter J. Bogaers • De heer en mevrouw Boll-Kruseman • Mevrouw E.E.C. Bon-Meier • De heer W.F. Boonstra • Mevrouw D.E. Booster-Brinkhorst • Mevrouw H.N.L. Boreel-van Riemsdijk • De heer drs. F. Bos • De heer en mevrouw ten Bosch-Blase • Willem en Wilhelmina Bouwes fonds • De heer en mevrouw Brentjens-Berkelmans • Mevrouw C.M.J. Brian • Dolfen Antoinetty van den Brink • De heer en mevrouw van den Broecke-Roos • Robert Broekema • De heer en mevrouw Broekers-Knol • The honorable Charles N. Brower • De heer en mevrouw J.J.Th. Brugman • De heer en mevrouw De Bruin-Heijn • De heer en mevrouw Burgers-Kroon • De heer en mevrouw Buurke-Kruseman • De heer en mevrouw Buwalda • M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting **C** De heer en mevrouw Citroen-van Dorsser • De heer drs. A.J.M.M. van Cleef • Barones Collot d'Escury-Ledeboer • De heer en mevrouw J.H. Coops • Mevrouw R. Coronel-Reiss • Mevrouw drs. M. Couperus • Gerben en Carolien Creutzberg-van de Zande **D** De heer M.L.G. van Dael • Barend en Jacqueline Dam-Oskam • Mevrouw J.E. van Dantzig-van Tienhoven • De heer en mevrouw Delprat-Tromp • Mevrouw G.J.M. Derksen • Louise van Deth • De heer en mevrouw van Deth-Ruys • De heer mr. C.J.E. Dijk • Mevrouw J. Dijkgraaf • De heer J.L. Docter • Mevrouw E.C.H.M. ten Doesschate-Wertwijn • Loes en Egbert Dommering-van Rongen • De heer en mevrouw Donders-Rohling • Mr. and mrs. R.C. Donehoo • De heer en mevrouw Doodeheefver-Philips • Mevrouw M.G.J. Douqué-Hooghiemstra • De heer en mevrouw van Duinen-Noordenbos • De heer en mevrouw den Dulk-Kijlstra • De heer en mevrouw P.J. van Dun • Sonja Dwinger-van der Sluis **E** De heer drs. F. A. Eekels • Familie van Ees-Havenstein Fonds • De heer ir. Hans van Egmond • Mevrouw M. Esser-Bigot • Hans en Carine Elsenburg-Swinkels • Mevrouw J.V. Esser-Zaman • Mevrouw mr. D.C.C. van Everdingen en de heer A.E.D.M. van Thiel **F** Mevrouw M.F. Fentener van Vlissingen • De heer en mevrouw Franssen-van den Berg • De heer en mevrouw H. Franssen • De heer en mevrouw Frese-Schreinemacher **G** Mevrouw H.T.G. von der Gablentz-Blanche Koelensmid • Mevrouw mr. M.B. Geeris-Vehmeyer • Mevrouw M.M.A. van de Geijn-Verhoeven • De heer en mevrouw Gelling-Kuiper • Mevrouw P.M. Gerritsma-Hogeweg • De heer F.N.W.M. Gianotten • De heer mr. M.J.E.G. de Gier • Mevrouw M.J. Glasz-Koerts • Pauline Glazener • Mevrouw J. A. van Gool-Slot • Mevrouw A. M. Goosen-Dopheide • Mevrouw E.S.M. Granpré Molière • De heer en mevrouw Gransberg-Hin • De heer en mevrouw Grimm-van der Veen • De heer en mevrouw Groenteman-Biederman • Annelies en Klaus Groot • De heer en mevrouw Guépin-Cath **H** Hans van Haaps • De heer ds. W.A. Hage • De heer en mevrouw Hagenbeek-Schneidinge • De heer B. Haitink • De heer en mevrouw Han-Crebolder • De heer en mevrouw Hardenberg-s'Jacob • Mevrouw G.M.T. Harink en de heer M. F. Scholten • Saskia en Jorrit Hartmans • De heer A.Ph.J. de Haseth Möller • Annelies en Renze Hasper-Heidstra • De heer mr. R.R. Hazewinkel • Hanneke Heemskerck-Nusselder • De heer en mevrouw de Heer-van Walen • Stichting K.F. Hein Fonds • Rob en Frances Hendriks-van der Weijden • Hilda Hendrikse-Dijkstra • De heer en mevrouw Hengeveld-Brand • De heer en mevrouw van Heukelum Stuijt-van Baren • Mevrouw drs. C.M.L. Hijmans van den Bergh • Lodewijk en Diana Hijmans van den Bergh-Loudon • De heer G.E.W. van Hille • De heer J.P. van Hilten • Stichting Hilwis • De heer mr. P.A.E.M. Hoctin Boes • De heer en mevrouw Hoeffelman-van der Linde • Mevrouw K. Hoff • De heer en mevrouw Hofland-Bos • De heer en mevrouw d'Hollosy-van Rappard • De heer J.B.P. Hoogeboom • De heer drs. H.N. Hoogendonk • Mevrouw E.J.M. Horbach • Kees ter Horst • De heer dr. S. van Houten • De heer H.M.M. van Hugten • De heer en mevrouw Huijbregtsen-Wilton • De heer P.D. Huizer • Tora en Bonno Hylkema **I** De heer en mevrouw Idenburg-de Savornin Lohman • De heer K. Ijff • IMC financial markets & asset management **J** Het Jacobson Fonds • De heer en mevrouw van der Jagt-de Haan • De heer drs. J.H.C. Jansen en mevrouw J.A.S. Jansen-Coppens • De heer W.N.R. Janssen • De heer en mevrouw Jensema-de Jongh • De heer M.C.C. de Jong • Mevrouw M. de Jong-Verschoor • De heer en mevrouw de Jongh-de Bois • Menno Jonker en Frits Spangenberg • Kay en Michiel Josephus Jitta • De heer H.O. Juda **K** Mevrouw I.S. Kaars Sypsteyn-Vossenaar • De heer en mevrouw Kalff-Götzen • De heer en mevrouw Kalff-Koopmans • De heer en mevrouw Kamp-Heldring • Mevrouw M.A. van de Kamp-Baradel • Stichting Douglas Kane Fonds • Jonkheer mr. J.D. en mevrouw D.A. van Karnebeek-van Roijen • Mevrouw mr. Y.E. Kastein • Jan de Kater • KBC Securities Nederland N.V. • Mevrouw D. Keijzer-Veenstra • Mevrouw A. Kels-van Aller • De heer en mevrouw Kenter-Borgman • Kerckhoff Adviseurs • De heer en mevrouw Ket-van Steenberg • De heer en mevrouw Kievit-Westerduin • Mevrouw C.H. Kingma-Gorter • De heer mr. Ph.C. Kleyn van Willigen • De heer en mevrouw Knappert-Rahusen • De heer en mevrouw Knol-Ljungberg • De heer en mevrouw Koemans-van Nieuwkerk • De heer en mevrouw J.E. Koenders • De heer en mevrouw Kohnstamm-Bodenhausen • De heer mr. E.F.M. Kok • De heer mr. E.D.J. van de Kooij • De heer R.G.W. Kooijman • De heer dr. G.A. Kool • De heer A.P.J. Koomen en mevrouw C.M.L. Koomen-de Wit • De heer en mevrouw J.C. Koster • De heer en mevrouw Koster-Herz • Krammer's Handelsmaatschappij BV • Joost Ch. L. Kuiper • Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam **L** • Barbara van der Laan-Ruding • De heer dr. P.J.M van Laarhoven • Jonkheer en mevrouw Laman Trip-van Asperen de Boer • Anton en Marianne van der Lande • De heer D.T. Le Fort • De heer en mevrouw van Lede-Quarles van Ufford • Mevrouw M. van der Lelie • i.m. Oscar van Leer • De heer en mevrouw Lenterman-van Diemen • Sunny Léons • De heer en mevrouw M.A. Lewis • De heer drs. J.W. van der Linden • De heer en mevrouw Lindenbergh-Sluis • Enna H.W. van Lingen • Mevrouw I.E.E.

van Lippe-Biesterfeld • De heer en mevrouw van Lith-Dumont • De heer en mevrouw van Litsenburg-van Royen • De heer mr. J.W. Loot • Jonkheer mr. A.A. Loudon • De heer en mevrouw Lugt-Rethans • De heer drs. P.J.H.M. Luijten • Familie Lukowski • Jan Luycks **M** De heer dr. H.R.E. van Maanen • De heer en mevrouw J. Manheim • De heer en mevrouw de Mare • Marion's Kinderfonds • De heer en mevrouw van Marie-Crommelin • Stichting Elise Mathilde Fonds • De heer en mevrouw G.A. May • Mazars Paardekooper Hoffman • De heer mr. R.H. Meppelink • De heer mr. A.A. Meurer • De heer en mevrouw Mispelblom Beijer-Graafland • Jonkheer en mevrouw Mock-de Bruyn • Mevrouw M.J.M. Molenschot-Philips • Montaigne bv • Mevrouw E.R. Mosler-Reiss • Noor en Kees Mout-Bouwman • De heer en mevrouw Muller-Bergsma • De heer en mevrouw Muller-van de Leuv • Mevrouw B.J. Muller-Voors • Stichting Mundo Crastino Meliori • De heer en mevrouw Munnig Schmidt-Neubauer **N** De heer A.H.J. Naber • Mevrouw L.M. Nanning • De heer mr. Th.A. van Nierop • De heer en mevrouw van Nieuwenhuizen-van Wessum • De heer A.F. Nijkerk • Lauren en Richard Nijkerk • Eveline Nikkels **O** Hotel Okura Amsterdam • De heer P. Oldenhove • De heer en mevrouw van Oordt-Jones • De heer M.G.G. Oostvogel • Frank en Raya Oranje-Jorna • De heer en mevrouw Ort-Thal Larsen • De heer dr. G.J. Oudemans • De heer E.J. Overkamp en mevrouw A.J.A. Verhoog **P** De heer P. Pavlov • Bart Peek • De heer en mevrouw Peet-Hartman • Mevrouw M.W. de Peijper-Pieksma • Babs Persoons • De heer en mevrouw Peters-Asberg • De heer en mevrouw Polet-Trouwborst • Mevrouw A. Posch-Holties • Mevrouw mr. A.M. Prins-Jansen • De heer en mevrouw Prior-Russel • De heer dr. P. Provó Kluit **R** Jan en Cissy Raaijmakers • Mevrouw G. Rahusen-Ankersmit • Peter Rauwerda • De heer B.L.P. van Reeken en mevrouw A. Bijl • Stichting Van Rees-Klatte • De heer en mevrouw Reeser Cuperus • Mevrouw M.L. Reesink en de heer Q.A.M. Olsthoorn • De heer en mevrouw Reibestein-van der Brug • De heer W. Rekvelt • Ribbink van den Hoek Familiestichting • De heer en mevrouw Ribourdouille-Bakker • De heer J.P.M. Richter en de heer B.P. Schuurman • Truus and Gerrit van Riemsdijk Stifting • Mevrouw P. Röell-Heering • Mevrouw M.J.J. Röell-Kessler • De heer en mevrouw de Roever-van Stalborch • De heer en mevrouw Rogaar-Burlage • Pim Romeijn • De heer en mevrouw W. de Rooij • De heer en mevrouw Roorda-Avis • De heer en mevrouw Roos-Bruinse • De heer en mevrouw Rote- de Raad • De heer H.M. Roukema • De heer ir. O.H.A. van Royen • Mevrouw R. Ruding-Hekking • De heer mr. J.W.M. Russell • De heer mr. Ch.W. le Rütte **S** De heer en mevrouw Samsom-Schalekamp • Jonkheer en mevrouw Sandberg-Praetorius • Mevrouw J.C. van de Sande Bakhuyzen-de Marez Oyens • De heer en mevrouw Sanders-ten Holte • Mevrouw mr. E.J. van Schaardenburg-Louwe Kooijmans • De heer en mevrouw van Schaik-Colijn • Miep Schalekamp-Kruseman • Mevrouw A.C. Schendstok-Stradmeijer • De heer W.E. Scherpenhuijsen Rom • Mevrouw C.N. Schipper-Maarse • De heer en mevrouw Schipper-Hofman • De heer en mevrouw van Schipstaal-Vroom • De heer ir. H. Schoone • De heer en mevrouw van der Schoot-van Voorst • De heer en mevrouw Schreuders-Bais • Mevrouw dr. E.J. Schreve-Brinkman • Mevrouw drs. C.W.M. Schunck • De heer en mevrouw Schutte-van der Marel • De heer mr. S.F. Schütz • De heer drs. P.F. Segaar • De heer dr. R. Seil • De heer en mevrouw Sellmeijer-van Piggelen • De heer en mevrouw van Setten-de Bruin • De heer en mevrouw Sibinga Mulder-Gevaerts • De heer ir. R.W. Siemers • De heer en mevrouw Sigmond-Verhelst • De heer A.J. Simons • Barones Sirtema van Grovestins-Hasseley Kirchner • De heer R.C. Slagboom • Paul en Jetty Sleurink-Algra • Mevrouw Y. Sloos-Alandt • Donata Smit-Erning • De heer ir. E. Snoeck • Albert-Jan van Soelen • Hans Speth en Yasuko Speth-Okumura • Mevrouw W.R. Stocks • De heer en mevrouw Staartjes-Mosler • Victor en Oscar Staartjes • De heer R. Starreveld • De heer en mevrouw dr. P. Stevens • Willem Stevens • De heer en mevrouw Stomps-Schokking • De heer en mevrouw Storm-Boender • De heer dr. H.C. van Straaten • Julienne Straatman • De heer en mevrouw Stuurman-de Groot • Mevrouw drs. M. van Suchtelen-van Hattum • De heer P. de Swaan • Tom en Yvonne de Swaan • Mienke Swarttouw-Schaberg • De heer en mevrouw Sweerts-Schroeders **T** I.m. de heer mr. B.B. Tabingh Suermondt • Martin Taphoorn • Jonkheer mr. J.P.E. Teding van Berkhout • De heer en mevrouw Tervoort-Emons • De heer en mevrouw Terwogt-van Asbeck • De heer en mevrouw Thate-Verloop • Ferry Theunisse • De heer K.B. Thio • Stichting Thurkoffonds • De heer en mevrouw W.J.M. Thywissen • De heer en mevrouw Tjepkema-Simmer • Mevrouw M. van Tongeren • Pitt Treuman • Sara Tromp-Frank • De heer G.J. Turk • Bert en Maria Twaalfhoven **V** De heer en mevrouw Vanderbroeck-Finot • De heer en mevrouw van Veen-Viëtor • Jeroen en Mariëtte van der Veer • De heer R. Verkroost • Mevrouw F. W. Verloop • De heer en mevrouw Verloop-Gülcher • De heer A. H. Vermaas • De heer C.A.P. Vermeulen • Mevrouw E.M.W. Verwiël-Ploem • De heer F.A.M. de Vilder • Mevrouw J.M. de Vilder-van der Lande • Fréan Visscher • De heer mr. A.J. Visser • De heer en mevrouw Vlek-Peek • Christiaan Vlek Fonds • De heer J.C.M. Vogten • De heer en mevrouw Volkers-Bonkes • De heer mr. T.H. van Voorst Vader • De heer en mevrouw Vossepoel-Peters • De heer en mevrouw de Vreeze-Oostvogel • Vereniging Vrienden van het Concertgebouw en het Koninklijk Concertgebouworkest • De heer mr. D.P. de Vries • De heer prof. dr. Joh. de Vries • Kees de Vries • De heer en mevrouw de Vries Lentsch-Kostense • Familie Vrind-Dudok de Wit • Hans Vroom en Kathrin Köllen • Stichting VSB Fonds • Mevrouw J.H.J. Vuursteen-Pronk **W** De heer en mevrouw Wajer-Koot • Mevrouw H.C. Warners-Gastkemper • De heer en mevrouw Weck-van den Assem • De heer J.G.E. Weerts • De heer R.M.F. van der Weiden • De heer dr. D.M.N. van Wensveen • Cees en Elise Wessels • Maud en Willem Wiarda-Hansen • De heer N.M. Wierper • Helen Wieringa • De heer en mevrouw Van Wijk-Koehoorn • De heer en mevrouw Wijnand-de Jong • Mevrouw G.A.L. Wijnands-van der Lande • De heer en mevrouw de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven • Mevrouw L.A.C.M. Witteman-van Meerwijk • Mevrouw Y.M. Wortelboer • De heer en mevrouw Woudstra-Hilsum • Jonkheer en mevrouw van der Wyck-Wolf **Z** Martine J. Zoethout en René Vetkamp • De heer en mevrouw Zuidam-van Middelkoop • Jaap van Zweden • *En een groot aantal leden van het Gouden Gilde dat ananiem wenst te blijven.*

LIVE

meeslepende Live-opnamen
van het Koninklijk
Concertgebouworkest

WWW.RCOLIVE.NL

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
SCHUMANN > SZENEN AUS
GOETHE'S FAUST
NIKOLAUS HARNONCOURT

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
MUSORGSKY > PICTURES AT
AN EXHIBITION
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
MAHLER > SYMPHONY NO.4
BERNARD HAITINK
CHRISTINE SCHÄFER

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
BERG > LULU SUITE
> OREI ORCHESTERSTÜCKE
ORNIELE GRITTI - RORRT EFRATY

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
STRAVINSKY > L'OISEAU DE FEU
> LE SACRE DU PRINTEMPS
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
STRAUSS > EIN HELDENLEBEN
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR

live recording

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
MAHLER > SYMPHONY NO.1
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR

LIVE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
MAHLER > SYMPHONY NO.2
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR
BERNARD FINK, MEZZO-SOPRANO
RICARDO MERBETH, SOPRANO
NETHERLANDS RADIO CHOIR

LIVE

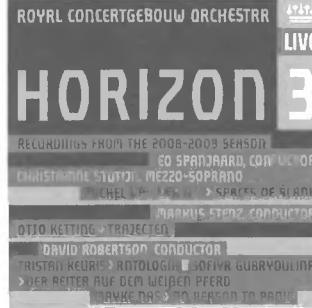
ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA
MAHLER > SYMPHONY NO.3
MARISS JANSONS, CHIEF CONDUCTOR
BERNARD FINK, MEZZO-SOPRANO
NETHERLANDS RADIO CHOIR
BOYS OF THE BAEBA SACRAMENT CHOIR
RICHMOND BOYS' CHOIR

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA **LIVE**

HORIZON 2

A TRIBUTE TO OLIVIER MESSIAEN

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA **LIVE**

HORIZON 3

RECORDINGS FROM THE 2008-2009 SEASON

GO SPANJAARD, CONDUCTOR
CHRISTIANE STUTZ, MEZZO-SOPRANO
CHELSEA LEE, > SPACES OF SOUND
MARKUS STENZ, CONDUCTOR
OTTO KETTING, TRAJECTOR
DAVID ROBERTSON, CONDUCTOR
TRISTAN KEURIS, RITMOLOGIE | SOFIYA GUBRYDOLINA
> DER REITER AUF DEN WEIßEN PFERD
DAWNE DAES, NO PERSON TO PARLE

Het Koninklijk Concertgebouworkest dankt zijn sponsors voor hun ruimhartige ondersteuning.
Hun bijdrage komt ten goede aan het behoud en de versterking van de artistieke topkwaliteit op wereldniveau.

HOOFDSPONSORS KONINKLIJK CONCERTGEBOUWORKEST

sponsors

ALLEN & OVERY

DE BRAUW
BLACKSTONE
WESTBROEK

LOYENS L LOEFF

Stibbe

Tevens dank aan de subsidiënten voor de basisfinanciering van het Koninklijk Concertgebouworkest

Gemeente Amsterdam

ONDER
NCSM
LTUUR
NETEM
SCHAP

Trots

Werken aan een betere toekomst, iedere dag.
Met onze merken en partnerships willen we
mensen helpen zich goed te voelen, er goed uit
te zien en meer uit het leven te halen.

Unilever is een van de grootste producenten ter wereld van voedingsmiddelen en producten voor huishoudelijke en persoonlijke verzorging. Met merken als Axe, Becel, Bertolli, Dove, Knorr, Lipton, Magnum, Omo en Rexona helpen we miljoenen mensen hun leven gemakkelijker, en prettiger te maken. Dat doen we niet alleen met onze producten, maar ook door op andere manieren betrokken te zijn bij de samenleving. Zo vinden we het belangrijk bij te dragen aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van cultuur in onze maatschappij. We zijn dan ook een trotse sponsor van het Koninklijk Concertgebouworkest en wensen alle bezoekers een mooi concertjaar toe.

ING SPONSORT HET KONINKLIJK CONCERTGEBOUWORKEST

Geluid wordt muziek door de juiste snaar te raken

ING

CONCERTGEBOUWORKEST SEIZOENSVERSLAG 10/11

